

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Muuttuvassa maailmassa

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman muutokset Lapin yliopistossa opinto-oppaiden perusteella kuluneiden 20 vuoden aikana

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma
Pro gradu -tutkielma

Charlotta Linna

17.5.2026
Lapin yliopisto

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Taiteiden tiedekunta

Työn nimi: Muuttuvassa maailmassa

Tekijä: Charlotta Linna

Koulutusohjelma: Kuvataidekasvatus

Ohjaaja: Kuvataiteen lehtori Mari Mäkitalo

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 47 + 5

Vuosi: 2026 kevät

Tiivistelmä

Tutkin pro gradu -tutkielmassani kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman muutoksia Lapin yliopistossa opinto-oppaiden perusteella kuluneiden 20 vuoden aikana. Tutkimuksessani pyrin selvittämään, millaisia muutoksia on tapahtunut koulutuksen rakenteessa, painopistejakaumassa ja kurssisisällöissä.

Tutkimukseni aineistona toimii kymmenen Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan opinto-opasta, jotka sijoittuvat ajallisesti vuosien 2005 ja 2024 väliin ja muodostavat siten 20 vuoden aikahaarukan. Aineistoni on sivumäärällisestään yli 200 sivua, mutta aineistoa analyysi etenee siten, että tutkimuksen edetessä analyysi kertoo, mitä aineistosta on oleellista nostaa esille. Tutkimukseni on laadullinen tutkimus ja analysoin aineistoni aineistolähtöisesti hyödyntäen Hubermanin ja Milesin (1994) kolmivaiheista analyysimallia, joka sopii heidän mukaansa aineistolähtöisen laadullisen aineiston analyysiin. Analyysin vaiheet ovat aineiston pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi ja teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. Hyödynnän tutkimuksessani myös määrällisyyttä muodostamalla sanallisesti kuvatusta aineistosta myös määrällisiä tuloksia, sillä ilman määrällistä tarkastelua osa tutkimustuloksistani jäisi liian tulkinnallisiksi.

Tutkimustuloksieni ovat muodostuneet siten, että analyysin ensimmäisessä vaiheessa tein taulukon, johon kirjasin opintojen sisällöt ja laajuudet. Käytyäni taulukon muutokset läpi yksityiskohtaisesti pystyin etenemään analyysissä siten, että siihen asti analysoimani aineisto kertoi, mitä opinto-oppaista on vielä oleellista nostaa esille. Tämän ansiosta pystyin käyttämään tutkimukseni aineistona yli 200 sivun mittaista aineistoa luotettavasti.

Tutkimustuloksieni jaoin kolmeen osaan, joista ensimmäinen koskee koulutusohjelman rakennetta, toinen kurssitason muutoksia ja kolmas painopistejakaumaa.

Tutkimukseni osoittaa, että koulutusohjelman rakenne säilyi lähes muuttumattomana aina vuoteen 2018 asti, jonka jälkeen aine- ja syventävä opinnot jaettiin pakollisiin ja valinnaisiin opintoihin. Tämän lisäksi samana vuonna tapahtui merkittävä muutos koulutusohjelman kuvauksessa, joka löytyy jokaisesta opinto-oppaasta. Muutoksien taustalla on mahdollisesti se, että koulutukseen on haluttu tuoda nykyajan ilmiöitä käsitteleviä kursseja, sekä se, että koulutusohjelmaa halutaan muuttaa yhteiskunnallisemmaksi ja tutkimuskeskeiseksi opettajuuskeskeisyyden sijaan.

Tutkimukseni tuo esille myös sen, että koulutusohjelmassa useat etenkin taiteelliseen tekemiseen keskittyvät kurssit ovat muuttuneet yleissivistämäänsuuntaan ja yhteen tekniikkaan keskittyvistä pienemmistä kursseista on lähes kokonaan luovuttu. Syynä voi olla resurssipula tai se, että taideopinnoista on haluttu leikata, jotta tutkimukseen ja pedagogiikkaan keskittyviä kursseja voidaan lisätä.

Kolmas tulos on, että koulutusohjelman painopistejakauma on muuttunut kuluneiden 20 vuoden aikana sellaiseen suuntaan, että koulutuksen pääpaino on tutkimuksessa, pedagogiikka

tulee heti perässä ja vähiten painoa on taideopinnoilla. Tämä tutkimustulos voi selittyä yliopiston vahvistuneella autonomialla, mikäli Lapin yliopisto haluaa panostaa tutkimukseen. Toinen selittävä tekijä voi olla sama, mikä on mahdollisesti rakennemuutosten takana eli halu kehittää koulutusta tutkivampaan ja yhteiskunnallisempaan suuntaan.

Avainsanat: Muutos, kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma, yliopistolaki, opinto-oppaat, taide, pedagogiikka, tutkimus

Sisällys

1. Johdanto	6
2. Teoreettinen viitekehys	7
2.1. 2000-luvun muutokset yliopistomaailmassa	7
2.2. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma Lapin yliopistossa	9
2.3. Taide, pedagogiikka ja tutkimus kuvataidekasvatuksen koulutuksessa	11
2.4. Aikaisempi tutkimus	14
3. Opinto-oppaat tutkimusaineistona	15
3.1. Tutkimusaineisto	15
3.2. Aineiston rajaamiseen liittyvät perustelut	17
4. Aineiston analyysi	18
4.1. Laadullinen tutkimus ja aineistolähtöinen sisällönanalyysi	18
4.2. Tutkimuksen eteneminen	20
5. Tutkimuksen tulokset	22
5.1. Taulukkohavainnot suurennuslasin alla	22
5.2. Taulukkohavainnoista kurssi- ja rakennemuutoksiin	28
5.3. Taiteen, pedagogiikan ja tutkimuksen painopistejakauma	31
6. Johtopäätökset	34
6.1. Muuttumattomuutta ja valinnan mahdollisuuksia	35
6.2. Yleissivistys, tehokkuus ja resurssit samassa lauseessa	37
6.3. Tutkimuksellisella otteella pedagogisesti lahjakkaaksi taideopettajaksi	38
7. Pohdinta	40
7.1. Tutkimukseni onnistuminen	40
7.2. Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu	41
7.3. Jatkotutkimusaiheet	43
Lähteet	44

Liitteet	47
Liite 1. 2005-2008	47
Liite 2. 2008-2012	48
Liite 3. 2012-2014	49
Liite 4. 2015-2020	50
Liite 5. 2021-2024	51

1. Johdanto

Pro gradu –tutkielmassani tutkin kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa tapahtuneita muutoksia Lapin yliopistossa vuosien 2005 ja 2024 välillä. Muutoksen havainnoimisen välineenä, eli tutkimuksen aineistona toimii Lapin yliopiston opinto-oppaat. Toteutan tutkimuksen aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä, sillä aihetta ei ole tutkittu koskaan aikaisemmin.

Kiinnostukseni aihetta kohtaan heräsi kuunnellessani omien yliopisto-opettajieni kokemuksia omista opiskeluaajoistaan Lapin yliopistossa noin 20 vuotta sitten. Heidän kokemuksensa opinnoista, niiden sisällöistä ja valmentavuudesta tulevaan työuraan olivat aivan erilaisia, kuin minulla ja kohta valmistuvilla opiskelijakollegoillani. Nämä keskustelut saivat minut kiinnostumaan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman historiasta Lapin yliopistossa. Opettajieni keskustelujen perusteella oli ilmeistä, että muutoksia koulutuksessa on tapahtunut, sillä heidän kertomuksensa omista opiskeluaajoistaan eivät täsmänneet omien kokemusteni kanssa.

Kirjallisuutta koulutusohjelman historiasta löysin vain vähän ja vain pari löytämäni teosta käsitteli edes hieman 2000– lukua. Koulutusohjelman kehitystä ja muutoksia on käsitelty Hiltusen, Härkösen ja Jokelan teoksessa 25 vuotta kuvataidekasvatusta Lapin yliopistossa, mutta tässäkin teoksessa painotus on Lapin yliopiston alkuajoilla, eli 1990–2005 vuosien välissä. Teos on useiden eri kirjoittajien teksteistä koottu juhlateos, jossa on erilaisia tarinoita kuvataidekasvatuksen koulutuksesta eri aikoina ja eri aiheisiin liipaten. Vuodesta 2015 eteenpäin en löytänyt mitään tutkittua tietoa tai koontia aiheestani.

Vähäinen tutkimus kuvataidekasvatuksen opettajakoulutukseen liittyen on kuitenkin huomattu ja esimerkiksi Granö (2015, s. 29) tuo esille kirjoituksessaan, että emme ole taiteen tutkimuksessa kohdentaneet kriittistä katsetta itseemme. Tein saman havainnon Granön kanssa siitä, että taidealan tutkimuksessa ei käsitellä sitä, keitä valitaan opiskelijoiksi ja mitkä ovat valintaperusteet, tai sitä, ovatko tehdyt valinnat olleet hyviä ja millaisia kuvataideopettajia kuvataidekasvatuksen oppiaineesta lähtee kentälle opiskeluvuosiensa

jälkeen (Granö, 2015, s. 29). Tästä syystä juuri kuvataidekasvatuksen koulutusta käsittelevä tutkimus on tärkeää.

Kuvataide tieteenalana ja opetettavana aineena on kokenut useita historiallisia aikakausia ja elämme nytkin uudenlaista aikakautta, joka joskus päättyy historiankirjoihin. Oman koulutusalani historia alkoi kiinnostamaan, joten päätin alkaa tutkia, millaisen muutoksen kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma on kokenut Lapin yliopistossa kuluneiden 20 vuoden aikana. Muutoksen havainnoimisen välineeksi valitsin opinto-oppaat, sillä niistä on nähtävillä konkreettisella tasolla koulutusohjelman muutokset.

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmalle tutkimuksellani on paljon annettavaa. Meillä kaikilla alalla toimivilla henkilöillä on oletuksia ja aavistuksia siitä, millaisia tuloksia tutkimukseni antaa, muttei siltikään konkreettisia vastauksia. Pro graduni tekee näkyväksi suunnan, johon koulutusohjelma on menossa. Tutkimuksellani voisin tuoda esille jotain sellaista, josta olisi konkreettista apua tulevaisuudessa koulutusohjelman kehittämistyössä.

2. Teorettinen viitekehys

Rakennan teoreettisen viitekehysten tässä tutkimuksessa keskeisten käsitteiden ympärille, jotka esittelen tässä luvussa. Tutkimukseni ytimessä on Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman muutokset opinto-oppaiden perusteella. Aihetta on tutkittu hyvin vähän, minkä vuoksi teoria on rakennettava tässä tutkimuksessa keskeisten käsitteiden ympärille. Keskiössä on 2000-luvun muutokset yliopistoissa, kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma Lapin yliopistossa, sekä taide, pedagogiikka ja tutkimus koulutuksessa.

2.1. 2000-luvun muutokset yliopistomaailmassa

Tutkimukseni ytimessä on muutos. Tämän vuoksi koen oleellisena osana tutkimusta tehdä katsauksen 2000-luvulla tapahtuneisiin muutoksiin koskien koko Suomen yliopisto-opintoja ja yliopistolakia. Katsaus tuo näkyväksi koko Suomen mittakaavassa tehdyt muutokset yliopistoissa, jotka ovat voineet olla vaikuttamassa muutoksiin koskien Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmaa. Koulutuksen hankkiminen on ollut vielä 1950-luvulla ylimpien yhteiskuntaluokkien miesten etuoikeus, mutta 1950–1960 asiaa alettiin

kompensoimaan perustamalla yliopistoja Suomen pohjoisiin ja itäisiin maakuntiin ja sitä kautta alkunsa sai myös Lapin yliopisto (Silvennoinen, Karalahti & Varjo, 2018, s. 109).

1990-luvulla pistettiin alulle ammattikorkeakoulu-uudistus, jonka ansiosta kolmannen asteen koulut levittäytyivät lähes kaikkiin maakuntiin (Silvennoinen, Karalahti & Varjo, 2018, s. 109). Silvennoisen, Karalahden ja Varjon (2018, s. 111) mukaan ammattikorkeakoulujärjestelmän vakinaistamisen jälkeen korkeakoulujen toimintaympäristö on ollut muutoksessa, jota on ollut kehystämässä koulutusleikkaukset ja 2010 vuoden yliopistolaki. Rahoitusta on leikattu noin 280 miljoonaa euroa ja niistä on käyty yli 60 yhteistoimintaneuvottelukierrosta 2012 vuoden jälkeen. Henkilöstöä on leikattu Silvennoisen, Karalahden ja Varjon (2018, s. 111) mukaan kahden yliopiston ja ammattikorkeakoulun verran, eli noin 5200 työpaikkaa.

Ennen 2010 yliopistolakimuutosta oltiin merkittävien muutosten äärellä vuonna 2005, kun yliopistoissa otettiin käyttöön kaksiportainen tutkintorakenne. Tämä tarkoitti sitä, että opinnot suoritetaan ensin alemmasta, ja sitten ylemmästä korkeakoulututkinnosta, mutta opiskeluoikeus myönnettiin usein molempiin tutkintoihin samalla kertaa (Owal group, 2016, s. 14). Aiemmin aloittaneet opiskelijat saivat suorittaa aiempien tutkintoasetuksien mukaiset opinnot 31.8.2008 saakka. Tämän lisäksi rajoitettu opiskeluoikeus otettiin käyttöön ensimmäistä kertaa lukuvuonna 2005–2006 aloittavien oppilaiden kohdalla, joka tarkoitti sitä, että asetukset määrittivät minkä alojen, oppiaineryhmien ja oppiaineiden syventäviä opintoja yliopistot saavat tietyillä koulutusaloilla järjestää (Owal Group, 2016, s. 14). Uuden yliopistolain myötä tuli voimaan aikarajat tutkintojen suorittamiseen ja esimerkiksi sekä alemmaa, että ylempää korkeakoulututkintoa suorittavat opiskelijat saivat opiskella enintään kaksi vuotta pitemmän ajan, kuin tutkinnon on määritelty kestävän (Finlex, 2005, 18 e §).

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksien vaikutuksia on tarkasteltu koko Suomen mittakaavassa ja vuonna 2018 tehtiin raportti siitä, miten vuosien 2010, 2014 ja 2015 uudistukset ovat vaikuttaneet käytännössä korkeakouluihin ja yliopistoihin (Wennberg, Korhonen & Koramo, 2018, s. 9). 2010 vuoden yliopistolain tavoitteena oli vahvistaa yliopistojen reagointiherkkyyttä ja joustavuutta siten, että pystyttäisiin reagoimaan paremmin toimintaympäristömuutoksiin (Owal Group, 2016, s. 4). Käytännön tasolla tavoitteina oli, että yliopistot pystyisivät reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin, monipuolistamaan rahoituspohjaansa, kilpailemaan kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta, tekemään yhteistyötä ulkomaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa, kohdentamaan resursseja

huippututkimukseen, vahvistamaan tutkimus- ja opetustoimintansa laatua ja vaikuttavuutta, sekä vahvistamaan rooliaan innovaatiojärjestelmässä (Wennberg, Korhonen & Koramo, 2018, s. 11).

Wennbergin ja muiden (2018, s. 11) mukaan uusi yliopistolaki pyrki vastaamaan tavoitteisiin lisäämällä taloudellista ja hallinnollista autonomiaa yliopistoille. Keskeiset muutokset 2010 vuoden yliopistolaissa tehtiin siis yliopistojen yliopistoverkoston, -taloudellis-hallinnolliseen autonomiaan, -hallintoon, -rahoitukseen ja ohjaukseen, -henkilöstöön, opiskelijoihin ja koulutukseen, sekä tutkimukseen ja opetukseen (Owal Group, 2016, s. 16–20). Yliopistolain vaikutuksia on arvioitu raportissa, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi vuonna 2016. Raportissa käydään läpi jokaisella esittelemälläni osa-alueella ilmenneet vaikutukset yliopistoissa ympäri Suomen. Hypoteesini on, että raportista voi löytyä tutkimustuloksiani tukevia seikkoja ja siksi raportin esitleminen ja sen tulosten vertaaminen omiin tutkimustuloksiini johtopäätökset -osiossa on oleellista.

2.2. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma Lapin yliopistossa

Tutkimuksen kannalta on oleellista ymmärtää, mikä on kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma ja mitä se pitää sisällään. Tämän vuoksi määrittelen kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman käsitteenä ja koulutusalanana. Lapin yliopiston sivuilla koulutusohjelman määritelmä on tehty todella suppeasti, joten tässä kohtaa käytän apuna myös Aalto-yliopiston sivuilta löytyvää määritelmää koulutuksesta, vaikka tutkimusaiheeni sijoittuikin Lapin yliopistossa tarjottavaan taidekasvatuksen koulutukseen.

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman kerrotaan Lapin yliopistojen sivuilla antavan kelpoisuuden opettaa kuvataidetta lukiossa ja peruskoulussa, sekä lisäksi se antaa laaja-alaisen opettajakelpoisuuden opettaa kaikilla kouluasteilla lasten ja nuorten kuvataidekouluissa (Lapin yliopisto, verkkosivut). Tämän lisäksi koulutus antaa pätevyyden toimia eri yhteyksissä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin pedagogisissa asiantuntijatehtävissä, kuten organisaatioissa, museoissa, kulttuurilaitoksissa ja yrityksissä (Lapin yliopisto, verkkosivut). Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman käyneellä henkilöllä on siis hyvin laaja kenttä, jossa työskennellä. Aalto-yliopiston sivuilla kuvataan opinnoissa yhdistyvän taidepedagogisen toiminnan keinoin teoreettinen ajattelu ja taiteellinen toiminta (Aalto, verkkosivut).

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma koostuu kandidaatin ja maisterin tutkinnoista ja molemmat suoritukset tehneellä opiskelijalla on pätevyys kaikkiin edellä mainittuihin työtehtäviin opettajana ja muun visuaalisen kulttuurin asiantuntijana. Kandidaatin tutkinto koostuu perus- ja aineopinnoista 80 op, opettajan pedagogisista opinnoista 25 op, kieli ja viestintäopinnoista 15 op, sekä valinnaisista sivuaineopinnoista 60 op (Lapin yliopisto, verkkosivut).

Maisterin tutkinto koostuu pääaineopinnoista 85 op, sekä opettajan pedagogisista aineopinnoista 35 op (Lapin yliopiston verkkosivut). Tutkimuksessani otan molemmat tutkinnot tarkasteluun, mutta rajaan tarkastelun ulkopuolelle koulutuksen sivuaineopinnot, sekä kieli- ja viestintäopinnot, eli yhteensä 75 opintopistettä 300 opintopisteestä. Lapin yliopiston verkkosivuilla kerrotaan, että koulutuksessa erikoistuminen tapahtuu sivuaineopintojen valinnoilla (Lapin yliopiston verkkosivut). Sivuainevalintaa tehdessään opiskelijan on hyvä pohtia, mikä sivuaine tukisi hänen urasuunnitelmiaan ja oppimistavoitteitaan parhaiten (Lapin yliopiston verkkosivut).

Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmasta- ja taiteiden tiedekunnasta puhuttaessa nousee usein esille nimet Timo Jokela ja Mirja Hiltunen, jotka ovat molemmat toimineet keskeisissä rooleissa Lapin yliopistossa aina vuodesta 1994 saakka (2015, s. 8, 18). Jokela on Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan kuvataidekasvatuksen professori, joka aloitti taiteiden tiedekunnassa kuvaamataidon apulaisprofessorina vuonna 1994 ja myöhemmin vuonna 2001 hänet nimitettiin professoriksi (Hiltunen, Härkönen & Jokela, 2015, s. 8). Jokela jäi eläkkeelle professorin työstään vuonna 2024 Meän Ounas -teoksen julkaisemisen myötä (Lapin yliopisto, verkkosivut). Hiltunen (Hiltunen, Härkönen & Jokela, 2015, s. 8) toimi yliopistolehtorina Lapin yliopistossa vuodesta 1994 ja on edelleen kuvataidekasvatuksen opetus- ja tutkimustöissä professorina Lapin yliopistossa (Lapin yliopisto, verkkosivut). Pitkällä urallaan he ovat nähneet Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutusalan vaiheet ja ovat olleet väistämättä mukana myös koulutuksen kehittämistyössä.

Lapin yliopistossa on koulutettu kuvataidekasvatuksen opiskelijoita vuodesta 1990, jolloin perustettiin taideosasto ja kuvaamataidon opetuksen koulutusohjelma Rovaniemelle (Jokela, T. 2015, s. 8). Jokelan (2015, s. 8) mukaan seuraavana vuonna taideosasto nimettiin uudelleen Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnaksi. Kuten muitakin koulutuksia, myös kuvataiteen koulutusohjelmaa kehitetään ja uusinnetaan jatkuvasti. Kuvataideopettajan koulutuksessa on

kuitenkin haastavaa hahmottaa ja ennakoida alan muutostarpeet suhteessa muuttuvaan maailmaan (Hiltunen, M. 2015. s. 21). Hiltusen (2015, s. 21) mukaan kuvataideopettajan ja -kasvattajan on kuitenkin ammatissaan pystyttävä jatkuvasti kehittämään kykyjään kuvitella tulevia mahdollisuuksia, epäselviä asioita ja kehittää valmiuttaan huomata uusia näkökulmia. Tämän vuoksi on tärkeää, että koulutusta muokataan jatkuvasti vastaamaan mahdollisimman hyvin niitä tulevaisuuden skenaarioita, joita ei ole vielä tapahtunut.

2.3. Taide, pedagogiikka ja tutkimus kuvataidekasvatuksen koulutuksessa

Keskeisessä osassa tutkimusta ovat taiteen, pedagogiikan ja tutkimuksen käsitteet, sillä nämä käsitteet tulevat ilmi lähes aina, kun puhutaan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmasta. Lapin yliopiston verkkosivuilla kuvataidekasvatuksen maisteriohjelman kuvauksessa kerrotaan opinnoissa yhdistyvät pedagogiikka, taide ja tutkimus (Lapin yliopiton verkkosivut). Sama toistuu myös opinto-oppaissa, mikä tekee käsitteenmäärittelystä oleellisen.

Taide on käsitteenä laajasti määriteltävissä ja sille on haastavaa löytää yhtä selkeää määritelmää, jonka mukaan edetä (Hannula, 2023). Koin tutkimukseni kannalta oleellisena sen keskeisille käsitteille löytyy jokin selkeästi perusteltavissa oleva määritelmä, koska esimerkiksi taiteelle ja myös pedagogiikalle on olemassa monia erilaisia määritelmiä riippuen siitä, mistä näkökulmasta niitä halutaan tarkastella. Tämän vuoksi käytin käsitteen määrittelyn pohjana opinto-oppaita ja niistä löytyviä suppeita määritelmiä, joiden mukaan olen avannut taiteen, pedagogiikan ja tutkimuksen käsitteitä tämän tutkimuksen yhteydessä.

Taide on käsitteenä hyvin moninainen ja hankalasti määriteltävissä, ja sitä voi lähestyä monesta eri näkökulmasta käsin. Hannula (2023) kokee, että taide ei tarkoita mitään täsmällistä, vaan se on nykyaikana laaja-alainen kattotermi monialaisille tekemisen tavoille ja ilmiöille, joilla ei kuitenkaan ole keskenään mitään yhdistävää.

Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen opinto-oppaissa taide on määritelty tekemiseksi, eli opinnoissa ne kurssit, joissa keskitytään konkreettisesti taiteeseen- ja taiteelliseen tekemiseen, voidaan jaotella opinto-oppaan määrittelyn mukaan taiteen sisältöalueeseen (Opinto-opas, 2005, s. 19). 1900 – luvulla modernin taiteen myötä pyrittiin järjestelmällisesti häivyttämään taiteen siihenastista luonnetta olla taidokasta, esittävää ja kerronnallisia merkityksiä välittävää kulttuuria (Kaikkonen, 2007, Taidosta taiteeseen ja takaisin). Kaikkosen (2007) mukaan modernismin myötä lopputulos ei enää ollut merkittävin osa taidetta, vaan sen sijaan

merkittävimmäksi osaksi nousi työskentelyprosessi eli taiteen tekeminen. Kaikkoseen viitaten voidaan siis päätellä, että opinto-oppaiden määritelmä taiteesta tekemisestä perustuu moderniin taidekäsitteeseen.

Pedagogiikasta puhutaan opinto-oppaassa (2005, s. 19) vaikuttavana pedagogiikkana ja pedagogisten opintojen kerrotaan antavan valmiuksia toimia kuvataideopettajana ja -kasvattajana. Tämän perusteella pedagogiikka -sanalla viitataan kuvataidekasvatuksen opinnoissa opettamisen tapoihin ja vaikuttamiseen opettajana. Tieteen termipankin määritelmän mukaan pedagogiikalla tarkoitetaan suppeassa muodossa opetus- tai kasvatustaitoa ja käsitystä siitä, miten kasvatusta ja opetusta tulisi järjestää (Tieteen termipankki). Tämä suppea, mutta siitä huolimatta paljon kertova määritelmä riittää tämän tutkimuksen yhteydessä erottamaan sen, minkä tyylliset opinnot ja -kurssit määritellään koulutusohjelmassa pedagogisiksi opinnoiksi ja -kurseiksi.

Tutkimus määritellään opinto-oppaassa (2005, s. 19) ymmärtämiseen, minkä perusteella tutkimuksen sisältöalueeseen kuuluvat kurssit keskittyvät tutkimukseen ja tutkimiseen, eli jonkin ilmiön tai asian ymmärtämiseen. Määritelmän perusteella tutkimusopinnoihin lukeutuu tutkielmakurssit, tutkimusmetodien ymmärtämiseen perustuvat kurssit ja projektikurssit.

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman opinnot voidaan jakaa sisältöalueiden perusteella taiteeseen, pedagogiikkaan ja tutkimukseen (opinto-opas, 2005, s. 19). Näihin sisältöalueisiin jakautuu kuvataide ja taiteen tuntemus, taidehistoria ja taiteen tulkinta, muotoilu ja arkkitehtuuri, rakennettu ympäristö ja visuaalinen media (Opinto-opas, 2005, s. 19). Jokaisessa opinto-oppaassa on koulutusohjelman alussa osio, jossa kerrotaan koulutusohjelmasta, kuten sen sisällöistä ja luonteesta yleisellä tasolla. Vuosien 2005–2015 opinto-oppaissa kuvaus on sama ja se on muotoiltu seuraavalla tavalla:

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa pääaineena on kuvataidekasvatus.

Kuvataidekasvatus on koko visuaalista kulttuuria käsittelevä oppiaine. Sen piiriin kuuluvat taiteen maailmat; kuvataide, taiteen tuntemus, taidehistoria ja taiteen tulkinta, ja ympäristöjen kuvakulttuurit; muotoilu, rakennettu ja luonnonympäristö sekä mediakulttuurit. Näitä sisältöalueita kuvataidekasvatus oppiaineena lähestyy taiteen, pedagogiikan ja tutkimuksen näkökulmista. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa opettajan pedagogiset opinnot ja vapaasti valittavat sivuaineet laajentavat ja syventävät alalla vaadittavia tietoja ja taitoja.

(Opinto-opas, 2015, s. 20)

Yhdistäessään tekevän (taide), ymmärtävän (tutkimus) ja vaikuttavan (pedagogiikka) toiminnan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma antaa valmiuksia monipuoliseen taidepedagogiseen asiantuntijuuteen taiteen ja visuaalisen kulttuurin kentillä ja pätevyyden kuvataideopettajan ammattiin. Kuvataidekasvatuksen tieteenalan tehtävänä on edistää alan historian ja nykyhetken tuntemukseen pohjautuen uutta luovaa taidekasvatusajattelua.

(Opinto-opas, 2015, s. 20).

Tämän opinto-oppaista löytyvän selkeän jaottelun avulla on mahdollista jakaa kaikki kandi- ja maisterivaiheen opinnot näihin kolmeen sisältöalueeseen, kun jätetään tarkastelusta pois kieli- ja viestintäopinnot 15 opintopistettä. Pedagogiikan, tutkimuksen ja taiteen selkeästä määrittelystä opinto-oppaissa luovuttiin kuitenkin yllättäen vuonna 2018 ilmestyneessä opinto-oppaassa, jossa tähän asti selkeän jaottelun tilalla oli vain lyhyehkö yleiskuvaus koulutuksesta, joka poikkesi mielestäni yllättävän paljon edellisten opinto-oppaiden määritelmästä (opinto-opas, 2018, s. 18). Vuoden 2018 opinto-oppaassa koulutusta kuvataan yleisesti seuraavalla tavalla:

Kuvataidekasvatuksen tehtäväalue kattaa kuvataiteen sekä muun visuaalimateriaalisen kulttuurin tutkimuksen ja kehittämisen kasvatuksen kontekstissa. Kuvataidekasvatuksen tehtävänä on edistää kotimaiseen ja kansainväliseen tutkimukseen pohjautuvaa uutta luovaa taidekasvatusajattelua ja -käytäntöjä. Tehtävää edistetään laaja-alaisesti suhteessa yhteiskunnan ja ympäristön muutoksiin ja niihin vaikuttamiseen. Kuvataidekasvatuksen keskiössä on alalle ominaisten teoreettisten praktisen tiedon ja taidon muodostumisen tapojen, taidepedagogisen ajattelun sekä yhteiskunnallisten ja ympäristöllisten ilmiöiden tarkastelu traditioita tunnistaen ja nykykäytäntöjä kehittäen. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma antaa peruskoulun ja lukion kuvataiteen aineenopettajan kelpoisuuden lisäksi laaja-alaisen opettajakelpoisuuden kaikille koulutusasteille ja taiteen perusopetukseen. Koulutus antaa myös pätevyyden toimia kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin pedagogisissa asiantuntijatehtävissä erilaisissa kulttuurilaitoksissa, museoissa sekä muissa organisaatioissa, yrityksissä ja yhteyksissä. (Opinto, opas, 2018, s. 18)

Uuden, vuodesta 2018 eteenpäin toimineen kuvauksen perusteella vaikuttaa siltä, että tutkimuksen merkitys kuvataidekasvatuksen opinnoissa on ottanut aivan uudenlaiset mittasuhteet ja lähes kaikista koulutuksen sisällöistä vedetään linja tutkimukseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Mielenkiintoista on, miten tämä mahdollisesti näkyy kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa vuodesta 2018 eteenpäin.

2.4. Aikaisempi tutkimus

Olin yllättynyt huomattessani, että Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa tapahtuneita muutoksia ei ole tutkittu aikaisemmin. Koulutuksen sijasta taiteen kentällä tehty tutkimus on keskittynyt enemmän taiteeseen, kuten nykytaiteen kenttään tai taiteelliseen prosessiin, kertoo pitkän uran taidekasvatuksen kentällä tehnyt Päivi Granö (2015, s. 29). Muutosta ja koulutusohjelman kehitystyöhön liittyviä seikkoja on kuitenkin sivuttu teoksessa ”25 vuotta kuvataidekasvatusta Lapin yliopistossa”, jonka ovat toimittaneet Lapin yliopistossa pitkään työskennelleet Mirja Hiltunen, Elina Härkönen ja Timo Jokela. Teos on vuonna 2015 ilmestynyt monien kirjoittajien kirjoituksista koottu juhlateos, jonka tarkoitus oli juhlistaa 25 vuotista kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmaa Lapin yliopistossa.

1990-luvulla vallitsi vahvasti vakiintunut ajatusmalli taiteen autonomisuudesta, institutionaalisuudesta ja itseisarvoisuudesta (Jokela, 2015, s. 11). Jokelan (2015, s. 11) mukaan tällaisen ajatusmallin vuoksi kuvataidekasvatuksen pääaineen ja sitä tukevan kuvataiteen opetussuunnitelmat pysyivät Lapin yliopiston alkuaikoina hyvinkin perinteisinä. Ensimmäiset askeleet otettiin, kun käsitys siitä, että taidekasvattajan pitää pystyä tarkastelemaan omaa positiotaan taiteen ja taitojen opettajan sijasta myös kulttuurityöntekijänä ja -arvojen uudistajana vahvistui 1990-luvun lopulla (Jokela, 2015, s. 11). Jokelan (2015, s. 11) mukaan taidekasvattajan rooli alettiin nähdä laaja-alaisesti taiteen luovan tilan rakentajana, kuraattorina, mahdollistajana, fasilitaattorina, tuottajana, järjestäjänä ja dialogisen toimintakulttuurin luoja. Laajentunut ajattelumalli avasi rahoitusmahdollisuuksia alan tutkimukselle ja kehittämistyölle kotimaassa, sekä kansainvälisesti (Jokela, 2015, s. 11–12).

Tämän tyylinen ajattelu ei kuitenkaan alkuun mahtunut kuvataidekasvatuksen pääaineen opetussuunnitelmaan tai –vakiintuneeseen toimintamalliin (Jokela, 2015, s. 12). Lopulta kuvataidekasvatuksen pääaine Lapin yliopistossa sai vakiintuneen muotonsa 2004–2005 vuosina toteutetun maisteriohjelman myötä, joka toimi onnistuneena pilottina YTY-ajattelun, eli yhteisö, taide ja ympäristö -sivuainekokonaisuuden yhdistäjänä ja tuomisena osaksi pääaineen maisterivaiheen opintoja (Jokela, 2015, s. 12). Tämän uudistuksen lisäksi tutkintoon tehtiin samalla tilaa toiselle opetettavalle aineelle, sekä avattiin mahdollisuus opiskelijoiden henkilökohtaisille suuntautumisille opinnoissa. Tämä tarkoitti käytännössä henkilökunnan kouluttautumista omalla vastualueellaan niin pitkälle, että osaksi

koulutusohjelmaa pystyttiin vakiinnuttamaan museo-, media-, kuvataidepedagogiikka sekä taiteentuntemus (Jokela, 2015, s. 12).

Kuvataidekasvatuksen opintojen ytimessä on Hiltusen (2015, s. 20) mukaan opettajakoulutus ja opettajien pedagogisten opintojen kehittämistyö onkin jatkunut aina 1990-luvun alusta asti, jolloin rakennettiin kuvataiteen aineopettajan pedagogisten opintojen malli Lapin yliopistossa. Kehitystyö mahdollisti opetusharjoitteluverkoston rakentumisen ja tiiviin yhteistyön eri kaupunkien koulujen välillä, jonka myötä oli mahdollista tarjota työelämälähtöistä opetusta taideopiskelijoille taideopettajuusidentiteetin vahvistamiseksi (Hiltunen, 2015, s. 20). Hiltunen täsmentää, että myös kuvataideopettajan koulutuksen tulisi olla mukana jatkuvassa koulun ja yhteiskunnan muutoksessa herkästi, mutta vaikuttavasti, joka koulutustasolla tarkoittaa jatkuvaa muutosta ja koulutuksen uusintamista.

Taiteiden tiedekunnassa alettiin käydä keskustelua tutkimustoiminnasta 1980-luvulla, mutta taiteen tutkimuksen suuntia ja laatua alettiin käydä kunnolla läpi vasta 1994, kun alan keskeiset tutkijat Ellies Eisner ja Enid Zimmerman hahmottelivat tutkimuksen tehtäviä ja suuntia julkaisussaan (Granö, 2015, s. 26).

Tuolloin kuvataidekasvatuksen tutkimuksesta puuttui laaja perusaineisto opettajista, opetussuunnitelmista ja kouluista (Granö, 2015, s. 26). Granö kertoo (2015, s. 26) että tutkimuksen alueiden tulisi olla taiteen ja taiteellisen prosessin tarkastelu, oppimisprosessin tutkiminen, sekä opettamisen kontekstien, arvojen ja sisältöjen tarkastelu. Eisner ja Zimmerman ehdottivat Granön (2015, s. 26) mukaan, että tutkimuksen tulisi analysoida, tulkita ja koota tietoa taidekasvatuksesta historiallisten taustatekijöiden kautta, sekä tarkastella toimintaa eli havainnoida ja analysoida eri metodein tapahtumia taidekasvatuksen kentällä. Nykypäivänä taiteen tutkimuksessa korostuu visuaalisuuden tutkimus ja taiteelliseen prosessiin kiinnittyvä tutkimus, kun vähemmällä huomiolla on kuvataiteen opettajakoulutukseen keskittyvä tutkimus (Granö, 2015, s. 29).

3. Opinto-oppaat tutkimusaineistona

3.1. Tutkimusaineisto

Tutkielmani aineistona toimii Lapin yliopiston opinto-oppaat vuodesta 2005 vuoteen 2024. Opinto-oppaat ovat virallisia asiakirjoja, jotka sopivat laadullisen tutkimuksen aineistoksi.

Aineistoni opinto-oppaista uusimmat, eli vuosien 2021 ja 2023 painokset ovat kaikkien saatavilla esimerkiksi Lapin yliopiston nettisivuilla, mutta siitä vanhemmat opinto-oppaat löytyvät vain fyysisinä teoksina yksittäisiltä opettajilta taiteiden tiedekunnasta.

Keräsin aineistoni Lapin yliopiston opettajilta osin fyysisessä ja osin digitaalisessa muodossa. Vanhoja oppaita en saanut fyysisesti käyttööni, joten olen tallettanut ne itselleni digitaalisessa muodossa valokuvoin. Aineistoni koostuu opinto-oppaiden kuvataidekasvatuksen sisällöistä, joihin kuuluu yleinen tietopaketti kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmasta, koulutusohjelman sisältö kursseittain, sekä tarkemmat kurssiselosteet sekä kandi, että maisterivaiheen opinnoista. Olen rajannut pro graduni aineistosta pois jo ennen aineiston läpikäyntiä koulutusohjelmaan kuuluvat sivuaineopinnot, sillä keskityn tutkimuksessani vain koulutuksen pakollisiin, ennalta määrättyihin opintoihin.

Tutkimukseni aineisto on valmista aineistoa, sillä se koostuu yksittäisen organisaation asiakirjoista (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Valmiita aineistoja käytettäessä on toisinaan oleellista rajata tai muokata aineistoa tutkimusintressien mukaisesti sopivaan muotoon (Hirsjärvi ym. 2004, s. 175). Opinto-oppaat ovat Lapin yliopistossa tiedekuntakohtaisia asiakirjoja, joten yhdestä opinto-oppaasta löytyy tässä tapauksessa jokaisen taiteiden tiedekunnan koulutusohjelman opintokokonaisuudet. Tämän vuoksi olen rajannut tarkasteltavaa aineistoa siten, että tarkastelen tiedekunnan opinto-oppaasta vain kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmaan liittyvää osiota, joka on pituudeltaan noin 15–25 sivua opinto-opasta kohden.

Tutkimusaineistooni kuuluu kymmenen opinto-opasta ja sivumäärältään aineistoni on noin 200 sivun mittainen. Tämä kuulostaa valtavaltalta aineistolta ollakseen pro gradun aineisto, mutta opinto-oppaiden rakenne ja tutkimusaineeni mahdollistaa sen, että aineistoa pystyy rajaamaan ja pelkistämään todella suppeaksi. Opinto-oppaassa 20 sivua kattaa koulutusohjelmasta kertovan yleisiosion (1–2 sivua), koulutusohjelman kurssien jakautumisen periodeihin (2 sivua), sisältökaavion (1 sivu), koulutusohjelman sisällön (1 sivu), sekä kurssisisällöt (16–22 sivua). Viimeisen osion sivut kattavat käytännössä jokaisen kurssin kuvaukset aina kurssin tavoitteista ja sisällöistä kurssin ajankohtaan, toteutustapoihin, vastuuhenkilöön ja opetuskieleen. Tämä osio jää tutkimuksessani vähemmälle huomiolle ja käytännössä sen tarkasteleminen on oleellista vain siinä tapauksessa, jos koulutusohjelman sisältöä (1 sivu) kuvaava osio ei anna tarpeeksi tarkkaa informaatiota tutkimuksen luotettavuuden kannalta.

3.2. Aineiston rajaamiseen liittyvät perustelut

Tutkimusaineistoni sijoittuu 2000-luvun taideopintoihin, mutta en tutki muutosta koko 2000-luvulla. Alun perin olin ajatellut tutkia koko 2000-lukua, mutta aineistoa kerätessäni sain huomata, että 2000-luvun alun opinto-oppaita ei ollut enää saatavilla. Sain kerättyä tutkimustani varten kaikki opinto-oppaat vuodesta 2004 alkaen, joten alkuperäinen aineistoni kutistui muutamalla vuodella.

Aineistoani tarkastellessa huomasin, että vuoden 2004–2005 opinto-opas poikkesi merkittävästi muusta aineistostani esimerkiksi rakenteellisella tasolla, jonka vuoksi sitä oli lähes mahdotonta verrata muihin opinto-oppaisiin. Syy erilaisuuteen selvisi, kun tutkimuksen teoriaosuutta hahmotellessani sain selville, että uusi kaksiportainen tutkintojärjestelmä otettiin käyttöön 2004 ja 2005 voimaan tulleiden uusien säädöksiä yhteydessä (Owal Group, 2016, s. 14), joka näkyi 2005–2006 vuoden opinto-oppaassa ja sen rakenteessa edelliseen opinto-oppaaseen verrattaessa. Tämä rakenteellisella tasolla tapahtunut merkittävä muutos yliopisto-opinnoissa oli mielestäni oivallinen mahdollisuus rajata aineistoa teoreettista pohjaa apuna käyttäen, sillä vuoden 2004–2005 opinto-opas poikkesi merkittävästi muista keräämistäni opinto-oppaista.

Tämän oleellisen rajauksen tehtyäni päätin tarkastella uudelleen myös tutkimusaineistoni viimeisiä opinto-oppaita ja mahdollisuuksia rajata aineistoa myös toisesta päästä. Totesin, että viimeisin kokonaan käytöstä poistunut opinto-opas on vuoden 2023–2024 opinto-opas, sillä sen jälkeen ilmestynyt opinto-opas on edelleen käytössä vuoteen 2027 asti. Opinto-oppaita tarkastellessani pistin merkille, että moneen opinto-oppaaseen oli kirjoitettu, että ”muutokset mahdollisia”. Tutkimuksessani tarkastelen mennyttä aikaa, johon kukaan ei voi enää vaikuttaa. Tämän vuoksi päätin rajata vielä käytössä olevan opinto-oppaan pois aineistostani, koska se on edelleen käytössä ja on siksi sellaista materiaalia, johon pystytään vielä vaikuttamaan ja tekemään muutoksia. Näiden rajauksien myötä sain rajattua aineistoni ja tutkimukseni aikahaarukaksi vakiintui 20 vuotta, eli aika vuodesta 2005 vuoteen 2024.

4. Aineiston analyysi

4.1. Laadullinen tutkimus ja aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Pro Gradu tutkielmani tavoitteena on tehdä näkyväksi kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman sisällölliset muutokset, joita ovat esimerkiksi koulutusohjelman painopistejakauma, kurssisisällöt ja koulutuksen rakenne. Tutkimukseni on laadullinen tutkimus ja toteutan tutkimukseni aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä, koska aikaisempaa tutkimusta aiheesta ei ole tehty ja siksi analyysin on perustuttava aineistoon ja sieltä nouseviin teemoihin.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on aineiston analysointitapa, joka on ominainen kvalitatiiviselle, eli laadulliselle tutkimukselle (Leinonen, R., 2018). Kari Kiviniemi (2018, s. 73) kuvaa laadullista tutkimusta prosessiksi, koska tutkimuksen etenemisen eri vaiheet eivät välttämättä ole etukäteen tutkijan jäseneltävissä tiettyihin vaiheisiin, vaan tutkimustehtävä ja aineistonkeruuta koskevat ratkaisut voivat muotoutua tutkimuksen edetessä. Tutkimuksen eri elementit, kuten tutkimustehtävä, teorianmuodostus, aineiston keruu ja aineiston analyysi limittyvät toisiinsa tutkimuksen edetessä (Kiviniemi, 2018, s. 73). Kiviniemen (2018, s. 74) mukaan tällaisessa lähestymistavassa on erityisen tärkeää, että tutkija tiedostaa oman tietoisuutensa lisääntymisen tutkimuksen edetessä, ja hän pystyy tehdä perusteltuja ratkaisuja tutkimuksellisiin uudelleenlinjauksiinsa.

Laadullisen aineiston hyödyntäminen ei sulje Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan pois määrällisyyttä. Sisällönanalyysin ohessa voidaan puhua myös sisällön erittelystä, jolla tarkoitetaan tutkimustilannetta, jossa dokumentteja analysoidaan kvantitatiivisesti kuvaamalla määrällisesti jotakin dokumentin sisältöjä (Tuomi & Sarajärvi, 2002, s.107-108). Analysoin tutkimusaineistoani ensisijaisesti aineistolähtöisesti sanallistamalla opinto-oppaista löytyviä tutkimustuloksia, mutta tutkimuksen edetessä muodostan sanallisesti kuvatusta aineistosta myös määrällisiä tuloksia (Saaranen -Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analyysi on sekä analyttistä, että systemaattista (Kiviniemi, 2018, s. 82). Kiviniemen (2018, s. 82) mukaan analyttisyys tulee esiin aineiston luokitteluna ja jäsentämisenä systemaattisesti eri teema-alueisiin tai aineiston koodaamisena helpommin tulkittavaan muotoon tai osiin. Koodaaminen ja erittely asettuvat lopulliseen

muotoonsa vähitellen tutkimuksen edetessä eri analysointivaiheiden jälkeen (Kiviniemi, 2018, s. 82). Kiviniemen esittelemät laadullisen tutkimuksen piirteet ovat nähtävillä myös omassa tutkimuksessani, minkä vuoksi niiden esitleminen tekee tutkimusprosessini läpinäkyvämmäksi.

Aineistolähtöiselle sisällönanalyysille ominaista on, että aineisto ohjaa analyysin tekoa. Analyysiyksiköt eivät ole silloin ennalta määrättyjä, vaan teoria rakennetaan aineiston lähtökohdista (Eskola & Suoranta, 1998, 83) Tämä tarkoittaa, että aineistosta nostetaan keskeisiä asioita esille riippumatta niiden suhteesta aikaisempiin tutkimuksiin.

Aineistolähtöisessä analyysissä tutkija tuottaa itse luokittelun aineistoonsa, kun taas teorialähtöisessä lähestymistavassa analyysin tekoon käytetään valmiista luokittelurunkoa, jonka mukaan analyysi etenee (Elo, Kajula, Tohmola, kääriäinen, 2022, s. 217).

Aineistolähtöisessä analyysissä haasteena on tutkijan oman asenteen ja lähtötietojen pitäminen poissa analyysistä, jotta aineiston analysointi pysyy avoimena. Tutkijan vastuulle jää omien tekojen reflektointi, tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja tutkimusprosessin läpinäkyvyyden esille tuominen, jotta lukija tietää koko ajan, miksi ja millaisia valintoja tutkija on tehnyt (Saara-Kauppinen & Puusniekka, 2006).

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston tarkastelussa käytetään apuna erittelyä, yhtäläisyyksien ja erojen etsimistä sekä tiivistämistä, sillä se on luonteeltaan sanallista tekstin sisällön kuvaamista (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Kymmenien ja jopa satojen sivujen mittaisen aineistoni tarkastelu vaati aineiston muuttamista sellaiseen muotoon, että sitä on mahdollista analysoida sisällönanalyysin keinoin. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jossa tarkastelun kohteena on valmiiksi tekstimuotoinen, tai sellaiseksi muutettu aineisto. Minun tapauksessani aineisto on valmiiksi tekstimuotoista, joten siitä näkökulmasta aineistoani ei tarvinnut lähteä muuttamaan muuhun muotoon. Aineistoni tekstimassa on kuitenkin valtava, jonka vuoksi aineistoni on välttämätöntä muuttaa sellaiseen muotoon, että tekstimassasta on mahdollista saada tutkimuksen kannalta oleellisia asioita irti sellaisilla keinoilla, että myös lukijalla on mahdollisuus pysyä mukana tutkimuksen jokaisessa vaiheessa.

4.2. Tutkimuksen eteneminen

Tutkimusaineistoni analysoinnissa käytän Milesin ja Hubermanin (1994) kolmivaiheista aineiston analyysin tapaa, joka heidän mukaansa sopii aineistolähtöisen laadullisen aineiston analysointimenetelmäksi. Milesin ja Hubermanin (1994) malli voidaan jakaa Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 12) mukaan karkeasti kolmeen prosessin vaiheeseen, jotka ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely, sekä abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistetään käsitteitä ja saadaan sitä kautta vastaus tutkimustehtävään (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 127), eli tässä tutkimuksessa siihen, miten koulutusohjelma on muuttunut. Sisällönanalyysi perustuu päättelyyn ja tulkintaan, jossa edetään empiirisestä, eli kokemukseen tai havaintoihin perustuvasta aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä ilmiöstä, jota ollaan tutkimassa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 127).

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe, eli alkuperäisdatan pelkistäminen on sovellettavissa omaan tutkimukseeni, jossa haastattelun tilalla ovat opinto-oppaat (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123). Tuomen ja Sarajärven (2018 s. 122) mukaan redusoinnissa analysoitava informaatio voi olla auki kirjoitettu haastattelu, havainnointi tai muuten kuvattu aineisto, kuten asiakirja tai dokumentti. Redusointi, eli pelkistämisvaiheessa aineistosta karsitaan epäolennainen tieto pois, eli se voi olla esimerkiksi tiivistämistä tai aineiston pilkkomista (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123). Ratkaisin pelkistämisvaiheen siten, että selasin aineistoani läpi ja pohdin, mitä siitä voi jättää käsittelyn ulkopuolelle.

Päätin jo ennen tarkkaa aineiston läpikäyntiä rajata tutkimusaineistostani pois sivuaineopinnot, sillä halusin keskittyä vain koulutuksen pakollisiin ennalta määrättyihin opintoihin. Lopuista kuvataidekasvatuksen opinnoista tein taulukon, johon kirjasin jokaisen opinto-oppaan sisällöt pystysarakkeisiin siten, että taulukosta näkyy kurssien nimet ja laajuudet. Tämän lisäksi jaottelin opinnot opinto-oppaissakin näkyvän jaottelun mukaan kieli- ja viestintäopintoihin, perusopintoihin, aineopintoihin, syventäviin opintoihin ja pedagogisiin opintoihin. Aineistoni koostuu siis sekä kandi-, että maisterivaiheen pakollisista ennalta määritellyistä opinnoista, joista pois on jätetty tässä vaiheessa vain sivuaineopinnot.

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin toinen vaihe on nimeltään klusterointi eli ryhmittelyvaihe (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122). Tässä analysoinnin vaiheessa aineiston

alkuperäisilmaukset käydään tarkasti läpi ja etsitään aineistosta eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Klusterointivaiheessa tehdään myös luokittelua ja luodaan luokitteluyksiköitä, joiden ideana on tiivistää aineistoa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124). Tekemäni taulukon koodasin värien avulla siten, että merkitsin edelliseen opinto-oppaaseen verraten uudet asiat sinisellä, ja poistuneet asiat punaisella, jolloin ne nousevat muuten mustalla fontilla tehdystä taulukosta esiin ja helpottavat siten muutoksen konkreettista havaitsemista. Värikoodaaminen mahdollisti eroavaisuuksien ja samankaltaisuuksien havaitsemisen aineistosta nopealla silmäyksellä. Taulukon värikoodaamisen avulla sain yleiskuvan muutoksista, jotka koskivat kurssitarjontaa ja kurssien laajuuksia. Lisäksi taulukon avulla minun oli helppoa hahmottaa, milloin muutoksia on tehty runsaasti ja mitkä asiat ovat säilyneet muuttumattomina opinto-oppaasta toiseen.

Ryhmittelyvaiheeseen kuuluu oleellisena osana myös aineiston luokittelu luokitteluyksiköihin, joita voi olla esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuus, piirre tai käsitys (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124). Ryhmittelin jokaisen taulukkoon merkityn kurssin sen nimen ja opintokokonaisuuden perusteella koulutusohjelman painopisteluokkiin, eli pedagogiikkaan, taiteeseen ja tutkimukseen. Ryhmittelyvaiheen ideana on luoda pohja kohteena olevan tutkimuksen perusrakenteelle, sekä luoda alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124). Taulukko ja sen sisältöihin tekemäni ryhmittely yhdessä antavat jo suuntaa sille, millaisia tuloksia tutkimukseni tulee antamaan.

Tässä vaiheessa huomasin, että kieli- ja viestintäopinnoista ei voida kategorisoida opintojen painopistealueisiin, eli taiteeseen, pedagogiikkaan ja tutkimukseen. Tämän lisäksi taulukon redusointivaiheessa oli mahdollista huomata myös se, että kieli- ja viestintäopinnot pysyivät lähestulkoon muuttumattomina kaikissa opinto-oppaissa ja ainut muutos tehtiin aineistoni viimeisessä, eli vuoden 2023 opinto-oppaassa. Näiden havaintojen perusteella tein päätöksen rajata tässä vaiheessa tutkimusta tarkastelun ulkopuolelle kieli- ja viestintäopinnot, joiden osuus opinnoista on yhteensä 15 opintopistettä. Koin, että kieli- ja viestintäopinnojen tarkastelu ei tuo tutkimukselleni syvyyttä, sillä tutkimuksen pääpaino on niin vahvasti tutkimuksen, taiteen ja pedagogiikan opinnoissa kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa.

Kolmannessa vaiheessa, eli käsitteellistämisvaiheessa erotetaan tutkimuksen kannalta oleellinen tieto ja muodostetaan teoreettisia käsitteitä valikoidun tiedon perusteella ja edetään johtopäätöksiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 125). Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 125) mukaan kolmas vaihe kulkee usein käsi kädessä klusterointi eli ryhmittelyvaiheen kanssa.

Käsitteellistämisessä edetään alkuperäisdatan käyttämistä kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätökseen. Tämän vaiheen toteutin omassa tutkimuksessani päällekkäin käsitteellistämisen kanssa, sillä tutkimusaineistoni sisältää valmiiksi teoreettisia käsitteitä, joka poikkeaa esimerkiksi sellaisesta aineistosta, joka on kerätty haastattelemalla ja joka sisältää arkista kieltä ja -ilmaisuja.

Käsitteellistämisen eli abstrahointiprosessissa tutkija rakentaa muodostamiensa käsitteiden avulla kuvauksen tutkimuskohteesta, joka tässä tutkimuksessa on muutos. Teoriaa ja johtopäätöksiä verrataan alkuperäisaineistoon uutta teoriaa muodostettaessa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 127). Empiirinen aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin ja tuloksissa esitetään empiirisestä aineistosta muodostettu malli, käsitejärjestelmä, käsitteet tai aineistoa kuvaavat teemat (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 127).

Tämä vaihe toteutui tutkimuksessani siten, että tarkastelin alkuun koulutusohjelman opintoja perusopintojen- aineopintojen, syventävien opintojen ja pedagogisten opintojen lokeroissa. Tutkimuksen edetessä muodostin pedagogisten-, taide- ja tutkimusopintojen lokerot, joihin jaoin edellisten lokeroiden opinnot. Lopulta sain aineistoni sellaiseen muotoon, että pystyin jakamaan tutkimustulokset koulutusohjelman rakennetta-, kurseja- ja painopistejakaumaa käsitteleviin tutkimustuloksiin.

Tutkimukseni loppuvaiheella jatkan sisällönanalyysia siten, että tuotan sanallisesti kuvatusta aineistosta määrällisiä tuloksia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006, 7.3.2). Etenen tutkimuksessani aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin abstrahointivaiheeseen asti, jonka jälkeen esittelen tutkimustulokseni määrällisesti. Tämä on tutkimukseni kannalta oleellista, koska esimerkiksi painopistejakauman muutokset on mahdollista saada selville vain laskemalla, montako opintopistettä koko koulutusohjelman opintopistemäärästä kattaa minkäkin painopisteen. Tutkimuksessani sisällön määrällinen erittely koskee vain sitä osiota, jossa selvitetään painopistejakauman muutoksia.

5. Tutkimuksen tulokset

5.1. Taulukkohavainnot suurennuslasin alla

Tutkimukseni aineiston analyysivaiheessa muodostin taulukon (liite 1–5), josta kävi ilmi jokaisen opinto-oppaan kurssien nimet ja -laajuudet. Merkitsin taulukkoon muutokset siten,

että uudet kurssit ovat sinisellä ja poistuneet kurssit punaisella värillä. Tässä tulosluvussa käyn yksityiskohtaisesti läpi taulukossa ilmenneet muutokset jokaisessa opinto-oppaassa.

Taulukossa ensimmäinen sarake kuvastaa vuoden 2005–2006 opinto-opasta, jonka sisällöt ylettyvät osin vuoteen 2015 asti. Taulukon toinen sarake kuvastaa vuoden 2006–2008 opinto-opasta, jonka sisältöjä rinnastan 2005–2006 vuoden oppaaseen. Ainoat muutokset vuoden 2006–2008 opinto-oppaassa oli, että aineopinnoissa kurssi nimeltä johdatus valokuvaukseen muuttui valokuvauksen perusteet- kurssiksi ja kuvataidekasvatuksen syventävä kirjallisuus (3 op) kurssi muuttui taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus (3 op) kurssiksi.

2006–2008 vuoden opinto-oppaaseen päivitettyt muutokset jäivät voimaan seuraavaan, 2008–2010 vuoden opinto-oppaaseen, mutta kvalitatiivisen analyysin kurssi (3 op, sekä valinnainen metodi tai analyysikurssi (3 op) poistui kurssilistalta. 2008–2010 vuoden opinto-oppaassa tehtiin runsaasti muutoksia pedagogisten opintojen kasvatustieteen teoriaopintoihin (Liite 2). Kasvatustieteen teoriaopintoja on suoritettava yhteensä 21 opintopisteen verran ja ne on jaettu neljään osaan siten, että jokaisessa osiossa on tietyt kurssit, joista valita. Ensimmäisen osion molemmat kurssit muuttuivat hieman. Opetuksen suunnittelu ja oppimisteoriat (4 op) tilalle tuli oppiminen ja opetuksen suunnittelu (4 op), ja psykologinen näkökulma kasvatukseen (3 op) tilalle tuli kasvatustieteellinen psykologia (3 op).

Seuraavassa osiossa ei ole valinnan mahdollisuutta, mutta kolmannessa osiossa valitaan yksi 3 opintopisteen kurssi neljästä eri vaihtoehdosta, kun edellisessä vuonna vaihtoehtoja oli vain yksi. Kolmannessa osiossa valitaan 6 opintopisteen verran opintoja kolmesta 3 opintopisteen kurssista, joista kurssi nimeltä aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen on pakko valita toiseksi kurssiksi.

Vuoden 2010–2012 opinto-oppaassa aineopintokokonaisuudessa tapahtui kaksi merkittävää muutosta. Kandivaiheen kurssit esihistorian, antiikin ja keskiajan taide (2 op) ja taide haasteena tieteen kentällä (3 op) korvattiin viiden opintopisteen laajuisella kurssilla moderni ja nykyaikainen taide, joka käydään opintojen maisterivaiheessa. Tämän lisäksi arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka (3 op) korvattiin kolmen opintopisteen laajuisella taide, muotoilu ja tutkimus- kurssilla. Nämä aineopinnoista poistetut kurssit eivät kuitenkaan poistuneet koulutusohjelmasta, vaan ne siirtyivät aineopinnoista syventäviin opintoihin.

Pedagogisissa opinnoissa edellisessä opinto-oppaassa tarjottu mahdollisuus valita neljästä 3 op laajuisesta kasvatustieteen teoriaopinnoista pysyi ennallaan, mutta valittavissa kurseissa

tapahtui muutoksi. Kurssit nimeltä kulttuuri-identiteetti ja maailmankansalaisuus (3 op), sekä vaihtoehtopedagogiat (3 op) korvattiin uusilla kursseilla nimeltä monikulttuurinen luokka & koulu: maailma pienoiskoossa (3 op) ja vaihtoehtopedagogiikan suuntauksia (3 op).

Vuoden 2012–2013 opinto-oppaaseen siirtyi edellisvuonna tehdyt muutokset kaikkien muiden, paitsi pedagogisten opintojen osalta, jossa kasvatustieteen teoriaopintojen valittavien kurssien määrä tippui kahdella kurssilla, kun monikulttuurinen luokka & koulu: maailma pienoiskoossa (3 op), sekä kasvatussosiologia, yhteiskunta ja kulttuuri (3 op) kurssit jätettiin pois kurssitarjonnasta. Valittavia kursseja jäi kaksi, joista toinen oli jo parin aikaisemman opinto-oppaan kurssivalinnasta tuttu nuorison kasvun kipupisteet ja syrjäytymisen ehkäisy (3 op), ja toinen jälleen täysin uusi kurssi nimeltä koulutus, yhteiskunta ja kulttuuri (3 op).

2013–2014 vuoden opinto-oppaassa on ensimmäiset suuremmat muutokset muihin opinto-oppaisiin verraten. Perusopinnot pysyivät edelleen samana, kuin vuoden 2005–2006 opinto-oppaassa, mutta aineopinnot ja pedagogiset opinnot kokivat suurempia muutoksia.

Aineopinnoissa elävän mallin piirustus -kurssi laajeni 3 opintopisteestä 4 opintopisteen laajuiseksi. Johdatus taidegrafiikkaan (5 op) korvattiin metalligrafiikan (3 op) ja puupiirroksen (2 op) kursseilla. Lisäksi valokuvauksen perusteet (5 op) kurssi jakautui analogiseen- (3 op) ja digitaaliseen valokuvaukseen (2 op). Kandidaatin tutkielma -kurssin nimi vaihtui seminaari ja kandidaatin tutkielma- kurssiksi.

Pedagogisissa opinnoissa tehdyt muutokset näyttäytyivät lähinnä kurssien laajuuksien muutoksina. Uudet kurssit edellisiin opinto-oppaisiin verraten olivat lasten ja nuorten kuvailmaisun kehitys (1 op), sekä kuvataideopettajan portfolio (3 op). Tämä on ensimmäinen vuosi, kun portfoliotyöskentely on oma kurssinsa eikä hyväksyty/hylätty suoritus osana jotain muuta kurssia. Kuvataideopetus I (3 op) sekä opetusharjoittelu I (3 op) -kurssit kutistuiivat molemmat kahden opintopisteen laajuiseksi, ja tämän lisäksi opetusportfolio -kurssi muuttui erilliseksi yhden opintopisteen laajuiseksi kurssiksi. Myös opetusharjoittelu II (3 op) kutistui yhdellä opintopisteellä, kun yksi opintopiste siirtyi aiemmin opintopisteettömälle opetusportfoliokurssille.

2015–2018 opinto-oppaassa perusopinnot kokivat ensimmäiset muutokset vuoden 2005–2006 opinto-oppaan jälkeen. Ennallaan pysyi värioppi (3 op), taide- ja ympäristöpedagogiikka (3 op), sekä kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet (4 op). Piirustus ja maalaus (4 op) muutettiin erilliseksi 4 opintopisteen laajuiseksi kurssiksi nimeltä maalaus (4 op) ja havaintopiirustus (4 op). Uutena kurssina perusopintoihin tuli johdatus taiteelliseen ajatteluun

(4 op) ja aiemmin nimellä johdatus taiteen visuaaliseen analyysiin (3 op) kulkenut kurssi muutti kurssiksi nimeltä johdatus visuaaliseen analyysiin (3 op).

Aineopinnot pistettiin tässä vaiheessa pitkälti uusiksi ainakin siinä mielessä, että puolet kurssien nimistä ja laajuuksista muuttui. Nimellisesti uusia kursseja tuli useita, kuten plastinen sommittelu (7 op), valokuvauksen työpaja (5 op), grafiikan työpaja (5 op), medialukutaito ja digitaaliset työtavat (7 op), kuvamatka (3 op), sekä tieteenfilosofia (3 op). Tarkemman kuvan muutoksesta saa vain käymällä kurssisisällöt läpi ja vertailemalla niitä keskenään, sillä nimellisesti esimerkiksi valokuvauksen työpaja (5 op) voi olla sisällöltään sama kuin edellisessä opinto-oppaassa, mutta kokonaisuus on muutettu kahden kurssin sijasta yhdeksi.

Syventävissä opinnoissa lähdettiin muuttamaan kurssilaajuuksia ja jälleen jo vuodesta 2005–2006 mukana olleita kursseja on lähdetty kutistamaan yhdellä opintopisteellä kurssia kohden. Graafinen suunnittelu ja taidekasvatuksen traditiot -kurssit siirtyivät aineopinnoista syventäviin, joiden lisäksi tuli uutena kurssina mediakasvatus ja sovellukset (3 op) osaksi syventäviä opintoja. Kokonaan opintokokonaisuudesta poistui mediakasvatuksen perusteet (3 op) kurssi.

Vuoden 2018–2020 opinto-oppaassa perusopintoihin lähdettiin jälleen tekemään pientä hienosäätöä. Johdatus taiteelliseen ajatteluun (4 op) sai pajatyöskentelylisän ainakin nimellisesti. Taide ja ympäristöpedagogiikka (3 op) laajeni neljään opintopisteeseen, kun taas tutkimuksen perusteet (4 op) korvattiin kuvataidekasvatus NYT! (3 op) kurssilla. Kiinnostava muutos 2018–2020 opinto-oppaassa edellisvuosiin nähden on se, että sekä aine- että syventävät opinnot jaettiin ensimmäistä kertaa pakollisiin ja valinnaisiin opintoihin. Aineopinnot jaettiin pakollisiin (38 op), sekä valinnaisiin (17 op), syventävät pakollisiin (78 op) ja valinnaisiin (7 op).

Pakollisiin aineopintoihin edellisestä oppaasta päätyi kuvamatka (3 op), ekskursio Suomen taiteeseen (2 op), plastinen sommittelu (7 op), tieteenfilosofia (3 op) sekä seminaari ja kandidaatin tutkielma (10 op). Uusia kursseja pakollisiin tuli tila-aika-taide (3 op), mediakasvatuksen perusteet (3 op), tutkimus taiteenaloilla (3 op), sekä metodipaja (4 op).

Valinnaisten aineopintojen kurssit ovat lähes kaikki uusia. Valinnaisista löytyy arktinen taide ja muotoilu (3 op), johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen (3 op), kokeellinen grafiikka (4 op), kuvankäsittely ja animaatio (4 op), sarjakuva ja graafinen suunnittelu (4 op) ja

elokuvakasvatus (5 op). Edellisestä opinto-oppaasta vain valokuvauksen työpaja, sekä moderni ja nykytaide (5 op) pysyivät ennallaan. Valinnaisiin hyppäsi myös edellisvuosien syventäviin opintoihin kuulunut esihistorian, antiikin ja keskiajan taide (2 op) neljän opintopisteen laajuisena.

Myös syventävät opinnot kokivat muutoksia myös kurssitasolla. Pakollisiin syventäviin opintoihin lukeutui entuudestaan tutut kuvataidekasvatuksen taideproduktio (6 op), taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka (5 op), projektin organisointi ja hallinta (2 op), kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti (6 op), kuvataidekasvatuksen metodikurssi (3 op), valinnainen tutkimuskurssi -menetelmä (3 op), taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus (3 op), sekä pro gradu seminaari ja -tutkielma (40 op). Arkkitehtuuri- ja muotoilupedagogiikka (5 op) kutistui neljään opintopisteeseen ja täysin uusina kursseina tuli taidekasvatuksen traditio ja paradigmat (3 op), sekä mediataide, pelillisuus ja ohjelmointi (3 op).

Valinnaisiin syventäviin kursseihin uusina tulivat lapsen oikeudet ja asema moniammatillisissa verkostoissa (5 op), esinekulttuuri Suomessa – esineitä ajassa ja arjessa (3 op), sekä myös pakollisista aineopinnoista löytyvä johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen (3 op). Toinen valinnainen tutkimuskurssi -analyysi/tulkinta (3 op) muuttui valinnaiseksi kurssiksi. Pedagogisissa opinnoissa menttiin pitkälti samalla kaavalla, kuin edellisessä opinto-oppaassa. Muutoksina edellisiin kuvataideopettajan portfolio kutistui kolmesta opintopisteestä kahteen, ja täysin uutena kurssina tuli opettajuus ja ammatillinen kehittyminen (5 op) sekä esinekulttuuri Suomessa (3 op).

2021–2023 opinto-oppaassa ei tehty lainkaan muutoksia perusopintoihin, vaan 2018–2020 vuoden muutokset siirtyivät sellaisinaan 2021–2023 vuoden opinto-oppaaseen.

Aineopinnoissa pakollisten aineopintojen määrä kasvoi 38 opintopisteestä 41 opintopisteeseen. Seminaari ja kandidaatin tutkielma (10 op) kutistui kahdeksaan opintopisteeseen, jonka lisäksi pakollisiin aineopintoihin tuli uusina kursseina tieteellinen tiedonhankinta (2 op), sekä kuvataidekasvatuksen kandikirjallisuus (3 op). Pakollisiin aineopintoihin tuli myös valinnan mahdollisuus kahden kurssin väliltä, joista toinen on edellisestä opinto-oppaasta tuttu tutkimus taiteenaloilla (3 op) ja toinen jälleen uusi kurssi nimeltä kuvataidekasvatus ekososiaaliseen sivistykseen (3 op).

Valinnaisia aineopintoja valitaan 14 opintopistettä, joiden joukkoon uutena kurssina tuli yrittäminen luovilla aloilla (3 op). Muut valinnaiset kurssit ovat aikaisemmilta vuosilta tuttuja, mutta johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen (3 op) kurssi aiheuttaa jälleen

hämmennystä kuuluessaan nyt ainoastaan valinnaisiin aineopintoihin oltuaan aikaisemmassa opinto-oppaassa sekä valinnaisissa aineopinnoissa, että valinnaisissa syventävissä opinnoissa. Tutkimus tieteenaloilla -kurssi (3 op) jätettiin pois kurssitarjonnasta.

Syventävissä opinnoissa pakolliset kurssit säilyivät lähes ennallaan, mutta myös kiinnostavia muutoksia on havaittavissa. Kuvataidekasvatuksen taideproduktio (6 op) muuttui kuvataidekasvatuksen syventäväksi taideproduktioksi (6 op) joka nimellisesti viittaisi muutoksiin kurssin sisällä. Valinnaisiin tutkimuskursseihin on annettu edellisestä poiketen esimerkkipäätöksiksi taideperustainen tutkimus taidekasvatuksessa (3 op), mutta ei mitään muita vaihtoehtoisia kursseja.

Valinnaisiin syventäviin kursseihin tuli monta uutta kurssia, kuten koulutuksen sukupuolistavat käytännöt (3 op), inklusiivinen ja globaalikasvatus (4 op), visuaalinen tutkimus (3 op), laadullinen analyysi (3 op), sekä Introduction on Service Design (5 op). Lisäksi valinnaisiin tuli ensimmäistä kertaa valittavaksi mooc-kurssit arviointi pedagogisena työvälineenä peruskoulussa (5 op) tai lukiossa (5 op). Aikaisemmissa opinto-oppaissa ei ole ollut mooc-kursseja osana kuvataidekasvatuksen ennalta määrättyjä opintoja. Edellisvuosilta tuttuina kurssina valikoimassa pysyi vain lapsen oikeudet ja asema moniammatillisissa verkostoissa (5 op).

Pedagogisissa opinnoissa uusina kursseina valikoimaan tuli kasvatuspsykologian perusteet (3 op), johdatus kasvatustieteeseen (5 op), oppimisympäristöt ja niiden suunnittelu (4 op), johdatus erityispedagogiikkaan (3 op), oppimisympäristö ja niiden suunnittelu (4 op), oppimisen moninaisuus (3 op), sekä erityiskuvataidekasvatus (2 op). Erityispedagogiikan kurssi kutistui 3opintopistene laajuiseksi kuvataidekasvatuksen opiskelijoiden omaksi kurssiksi. Vain opetusharjoittelukurssit pysyivät ennallaan, sekä opettajuus ja ammatillinen kehittyminen (5 op) kurssi, joka ilmestyi ensimmäisen kerran edellisessä, eli vuoden 2018 opinto-oppaassa.

2023–2024 opinto-opas on viimeinen aineistoni opinto-opas ja yllätyksenä edellisten opinto-opaiden muutosvimmaan tämä opinto-opas pysyi lähes identtisenä edellisvuoden, eli 2021–2023 opinto-oppaaseen nähden. Muutoksia tehtiin syventävien opintojen valinnaiset opinnot-osiossa, sekä pedagogisissa opinnoissa. Syventävissä opinnoissa koulutuksen sukupuolistavat käytännöt (3 op) vaihtui opintopistemäärältään 3–5 opintopisteen laajuiseksi, sekä inklusiivinen ja globaalikasvatus (4 op) 4–5 opintopisteen laajuiseksi. Uutena kurssina syventäviin valinnaisiin tuli Arcta fast tapahtumaperustainen sisällöntuotanto (5 op).

Pedagogisissa opinnoissa kasvatopsykologian perusteet (3 op) muuttui 3–5 opintopisteen laajuiseksi. Muita muutoksia tähän opinto-oppaaseen ei tehty edellisvuoteen verraten.

5.2. Taulukkohavainnoista kurssi- ja rakennemuutoksiin

Taulukon kirjoittaminen auki antoi hyvän katsauksen siihen, mitä kaikkea kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa on kurssien laajuus- ja nimitystasolla tapahtunut. Taulukko ja sen pilkkominen pienempiin osiin paljasti kuitenkin mielenkiintoisia seikkoja opintojen kehityskaaresta vuodesta 2005 aina näihin päiviin asti. Tutkimustuloksien läpinäkyvyyden kannalta on oleellista purkaa taulukko vielä uudelleen osiin ja tarkastella muutoksia myös opinto-oppaiden rakenteellisista lähtökohdista käsin. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman kurssit jaetaan opinto-oppaissa perusopintoihin, aineopintoihin, syventäviin opintoihin ja pedagogisiin opintoihin, kun jätetään tarkastelun ulkopuolelle sivuaineopinnot sekä kieli- ja viestintäopinnot. Tässä tulosluvussa käyn läpi, millaisia muutoksia näissä opintokokonaisuuksissa on tapahtunut.

Tutkimukseni osoittaa, että perusopinnoissa ei ole tehty mitään muutoksia vuosien 2005–2014 välillä, joka on yhteensä 6 opinto-opasta, eli yli puolet aineistostani. Kun vertaa vuonna 2015 tehtyjä muutoksia vuoden 2005 perusopintoihin, on huomattavissa, että käytännössä perusopintojen sisällöt eivät muuttuneet radikaalisti ja sieltä poistuneet kurssit saivat tilaa opintojen muilta osa-alueilta. Plastinen sommittelu siirtyi perusopinnoista aineopintoihin ja kuvan rakentamisen perusteet -kurssi sai uuden muodon aineopinnoista kuvamatka- kurssina kurssikuvauksen perusteella. Piirustus ja maalaus saivat lisää tilaa, kun yhdistetty kurssi muuttui erillisiksi 4 op laajuisiksi kursseiksi.

Aineopinnoissa on perusopintojen tapaan menty alkuun pitkälti samalla kaavalla ja muutokset ovat olleet minimaalisia. Vuonna 2006 ainut muutos oli nimimuutos valokuvauksen kurssissa, joka kuitenkin sisällöltään pysyi ennallaan (opinto-opas, 2006, s. 28). Vuonna 2010 taide haasteena tieteen kentällä kurssin tilalle tuli taide, muotoilu ja tutkimus (3 op), jotka poikkesivat sisällöllisestikin toisistaan. Käytännössä kuitenkin aineopinnotkin säilyivät lähestulkoon muuttumattomina vuodesta 2005 vuoteen 2013, joka on yhteensä 5 opinto-opasta, eli puolet aineistostani.

Opinto-oppaat ovat keskenään hyvin samanlaisia, eikä suuria tai merkittäviä muutoksia ole tapahtunut välillä moneen vuoteen. 2005–2006 vuoden opinto-oppaan jälkeen merkittäviä muutoksia tapahtuu seuraavan kerran vuoden 2013–2014 opinto-oppaassa, eli aineistoni

ensimmäiset viisi opinto-opasta ovat keskenään lähes samanlaisia muutamaa yhden tai kahden kurssin muutosta lukuun ottamatta. 2015 vuonna tehdyt muutokset aineopinnoissa vaativat vertaamista kurssikohtaisella tasolla edellisiin opinto-oppaisiin, jotta todellinen muutos voidaan havaita. 2015 aineopintoihin tuli uutena kurssina plastinen sommittelu (7 op), mutta saman niminen kurssi on kulkenut 4 opintopisteen laajuisena perusopinnoissa vuoteen 2013 asti.

Vuoden 2005 (2005, s. 24) opinto-oppaassa plastisen sommittelun kurssi on pitänyt sisällään saveen ja kipsin materiaalit ja kurssilla on opeteltu kipsivalun alkeet ja rungon rakentaminen, kun taas vuonna 2015 kurssilla on tutustuttu saveen kipsiin ja puuhun perusmateriaaleina (2015, s. 29). Vuoden 2015 (2015, s. 29) opinto-oppaan kurssikuvauksessa mainitaan myös lasitekokeilut ja veistosprojektin suunnittelu ja toteutus, joita ei vuoden 2005 kurssikuvauksesta löydy. Keramiikan (3 op) kurssi poistui opinto-oppaasta vuonna 2015, minkä perusteella vaikuttaa siis siltä, että vuonna 2015 keramiikka (3 op) kurssi yhdistettiin osaksi plastista sommittelua, joka laajeni 4 opintopisteestä 7 opintopisteeseen.

Valokuvauksen kurssit analoginen (3 op) - ja digitaalinen valokuva (2 op) yhdistettiin nimellisesti yhdeksi kurssiksi nimeltä valokuvauksen työpaja (5 op). Kurssikuvauksista käy kuitenkin ilmi, että vuoden 2015 (2015, s. 29) opinto-oppaassa ei enää mainita valokuvauskurssin yhteydessä digitaalista- tai analogista valokuvausta, vaan kurssisisältö koostuu valokuvan perusteiden ja kuvaamisen käytäntöjen harjoittelemisesta (opinto-opas, 2015, s. 29).

Vuonna 2013 grafiikkaan viittaavia kursseja oli metalligrafiikka (3 op) ja puupiirros (2 op), ja vuonna 2015 näiden tilalle tuli 5 opintopisteen laajuinen kurssi nimeltä grafiikan työpaja. Vuoden 2013 opinto-oppaassa metalligrafiikan kurssikuvauksessa kerrotaan, että kurssilla tutustutaan taidegrafiikan, mutta erityisesti metalligrafiikan ilmaisumuotoihin, materiaaleihin ja välineisiin (2013, s. 29). Puupiirrokskurssin sisällöissä sanotaan, että kurssilla tutustutaan puupiirroksen ja siinä käytettäviin materiaaleihin ja välineisiin (2013, s. 29). Vuonna 2015 nämä kurssit poistuivat ja tilalle tuli grafiikan työpajakurssi, jossa kurssikuvauksen mukaan perehdytään erilaisiin taidegrafiikan menetelmiin ja niitä sovelletaan omaan taiteelliseen ajatteluun ja taidekasvatuksen viitekehykseen (2015, s. 29). Näiden havaintojen perusteella näyttää siltä, että vuonna 2015 siirryttiin ainakin tekemiseen keskittyvissä perusopinnoissa yleissivistävään suuntaan ja syväluotaava, tiettyyn tekniikkaan tutustuttava opetustyyli jäi vähemmälle huomiolle.

Vuonna 2018 opintorakenne vaihtui aineopintojen ja syventävien opintojen osalta merkittävästi, kun yhtäkkiä opinnot jaettiin pakollisiin ja valinnaisiin opintoihin (Opinto-opas, 2018). Tämä jaottelu lisäsi huomattavasti valinnan mahdollisuuksia, sillä uusia kursseja tuli aineopintoihin yhteensä 11 kappaletta ja syventäviin 4 kappaletta. Valinnaisten kurssien kurssitarjonnasta löytyi kaikkiin painopistealueisiin meneviä kursseja, eli ainakin teoriassa opiskelijoille tarjoutui mahdollisuus valita, millä alueella haluaa kehittyä 24 opintopisteen verran, joka on pyöreästi noin 6 kurssia.

Syventävissä opinnoissa menttiin jälleen lähes olemattomilla muutoksilla aina vuoteen 2018 asti, jolloin myös syventävien opintojen rakenne muuttui samaan tapaan, kuin aineopintojen rakenne. Syventävien opintojen kurssitarjonta ei kuitenkaan ollut läheskään yhtä laaja, kuin aineopinnoissa, mutta toisaalta valittavien syventävien opintojen määrä opintopisteissä on puolet pienempi, kuin aineopinnoissa.

Aineopintoja ja syventäviä opintoja tarkastellessa vuosien 2018 ja 2021 opinto-oppaissa voin todeta, että kurssitarjontaa muutettiin hyvällä otteella ja vuonna 2021 myös syventävien valinnaisten opintojen kurssimäärää nostettiin puolella, kun yhtäkkiä valittavia kursseja oli kahdeksan. Lisäksi tässä vaiheessa tuli ensimmäistä kertaa valittaviin kursseihin myös mooc-kursseja.

Pedagogisissa opinnoissa merkittävimpiä muutoksia oli, että vuonna 2018 luovuttiin kasvatustieteen teoriaopinnot -jaottelusta opinto-oppaissa. Kasvatustieteen teoriaopinnot oli jaoteltu neljään osaan ja osioissa oli välillä jopa 4 kurssia, joista oli mahdollisuus valita itseään parhaiten palvelevat kurssit. Kasvatustieteen teoriaopinnot eivät jaottelun loputtua hävinneet minnekään, mutta jaottelun poistumisen myötä loppui valitsemisen mahdollisuus ja opinto-oppaassa oli siitä asti tietyt kurssit, jotka oli pakko valita.

Toinen pedagogisissa opinnoissa tapahtunut rakennemuutos oli vuonna 2013, kun opetusharjoittelu -kurssit kutistuivat jokainen yhdellä opintopisteellä ja kurssin rinnalle tuli kulkemaan opetusportfolio-kurssi 1 opintopisteen laajuisena. Kurssisisältöjä tarkastellessa tämä muutos tuntuu oudolta, sillä opetusharjoittelukurssin sisällöt ovat identtiset vuosina 2012 ja 2013, vaikka vuoden 2013 opinto-oppaassa portfolio työskentely on eroteltu omaksi kurssikseen. Käytännössä kurssikuvaukset antavat ymmärtää, että opiskelija tekee portfolioit sekä opetusharjoittelukurssilla, että sen ulkopuolella. Tämä muutos poistettiin seuraavaan, eli vuoden 2015 opinto-oppaaseen mennessä.

5.3. Taiteen, pedagogiikan ja tutkimuksen painopistejakauma

Tässä vaiheessa tutkimusta on aika lähteä selvittämään kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman painopistejakaumaa ja sen kehityskaarta aina vuodesta 2005 vuoteen 2024. Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman kurssit voidaan jakaa kieli- ja viestintäopintoja (15 op) lukuun ottamatta sisältöjen perusteella pedagogiikkaa, taidetta ja tutkimusta käsitteleviin kursseihin. Yksi tutkimukseni mielenkiintoisimmista vaiheista oli selvittää, onko painopistejakaumassa tapahtunut muutoksia kuluneiden 20 vuoden aikana.

Jaottelin aineistoni ensimmäisen, eli vuoden 2005–2006 opinto-oppaan, sekä viimeisen, eli vuoden 2023–2024 opinto-oppaan kurssit kuvataidekasvatuksen painopisteisiin perusteena se, mitä kurssikuvauksissa lukee ja mihin kurssit on sijoitettu koulutusohjelman opintokokonaisuuksissa. Esimerkiksi kuvataideopettajan pedagogisiin aineopintoihin merkityt kurssit voidaan jaotella suoraan pedagogiikan painopisteeseen käymättä erikseen läpi kurssien sisältöjä. Päätin valita tässä vaiheessa tarkasteluun vain aineistosin ensimmäisen ja viimeisen opinto-oppaan, koska uskon, että mahdollinen muutos näkyy pitkällä aikavälillä, eikä siksi ole tarpeellista käydä jokaista opinto-opasta läpi saadakseen tuloksia selville. Tässä vaiheessa tutkimusta tuli ajankohtaiseksi myös määrällinen sisällön erittely.

Jaottelun kannalta haasteellisimmat kurssit kategorisoida oli taidehistoriaan keskittyvät kurssit, kuten 2023–2024 opinto-oppaasta valinnaisista aineopinnoista löytyvät johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen (3 op), esihistorian, antiikin ja keskiajan taide (5 op), sekä moderni ja nykytaide (5 op). Vuoden 2015–2018 (2015, s. 20) opinto-oppaaseen asti painopistealueet määritellään tekevään taiteeseen, ymmärtävään tutkimukseen ja vaikuttavaan pedagogiikkaan, mutta sen jälkeen selkeää jaottelua tutkinnon yleisosiossa ei enää ole, vaan tutkinnosta kerrotaan lyhyesti yleisellä tasolla. Tästä syystä koin tarpeelliseksi tarkastella taidehistoriaa käsitteleviä kursseja hieman tarkemmin, jotta pystyn kategorisoimaan ne oikeaan paikkaan painopistealueiden tarkastelussa.

Moderni ja nykytaide (5 op) kurssin sisältökuvauksessa kerrotaan, että kurssi antaa perustiedot länsimaisen modernin ja nykytaiteen taustoista, ilmiöistä ja tyyleistä, sekä niiden ilmenemisestä Suomen taiteessa (opinto-opas, 2023). Kurssikuvaus on täsmälleen sama, kuin vuoden 2005–2006 opinto-oppaassa. Painopistejakaumaa tehdessä minun täytyi perustella valintani siitä, menevätkö taidehistorian kurssit tutkimuksen vai pedagogiikan painopistealueeseen.

Kurssikuvauksen perusteella kurssi keskittyy jonkin ilmiön, eli taidehistorian ymmärtämiseen, jolloin se menisi tutkimuksen painopistealueeseen (2015–2018, s. 20). Kurssi ei kuitenkaan sopinut sisällöltään tutkimuksen painopisteeseen, sillä muut tutkimukseen keskittyvät kurssit koulutusohjelmassa keskittyvät selkeästi tutkimuksen tekemiseen, metodeihin ja tutkimisen tapoihin sen sijaan, että niissä perehdyttäisiin johonkin tutkimisen kohteena olevaan ilmiöön tai asiaan. Opinto-oppaassa (20015, s. 19) pedagogiikka määriteltiin vaikuttavaan pedagogiikkaan ja vaikuttamiseen opettajana. Lisäksi kuvataideopettajan osaamiseen kuuluu vahvasti taidehistoria. Näistä syistä jaottelin taidehistorian kurssit osaksi pedagogiikan painopistettä, sillä taidehistorian ymmärtäminen ja osaaminen ovat enemmän yhteydessä opettamiseen, kuin tutkimuksen tekemiseen.

Vertailin vuosien 2005 ja 2023 opinto-oppaita keskenään ja merkitsin kurssit painopistealueisiin. Merkitsin opintopistemäärät kursseja kohtaan merkinnällä op /kr, jolla tarkoitan opintopistettä / kurssimäärä. Perusopinnoissa (25 op) taideopintoja on molemmissa opinto-oppaissa 15 op/4 kr. Tutkimusopintoja on vuonna 2005 ollut perusopinnoissa 7 op/ 2 kr, mutta 2023 vuonna 6 op/ 2 kr. pedagogiikan kursseja on ollut 2005 yksi 3 opintopisteen kurssi, ja vuonna 2023 yksi neljän opintopisteen kurssi.

Aineopinnoissa tapahtui 2023 vuoden opinto-oppaassa merkittävä muutos vuoden 2005 opinto-oppaaseen nähden, kun aineopinnot jaettiin pakollisiin (38 op + 3 op) ja valinnaisiin (14 op). Valittavia opintoja aineopinnoissa oli yhteensä 40 op/10 kr, kun vuonna 2005 aineopintoja piti käydä 55 opintopisteen verran ilman mahdollisuutta valita useasta kurssista mieleiset. Vuonna 2005 aineopinnoista 31 op/ 8 kr oli taideopintoja, 13 op/ 3 kr tutkimusopintoja ja 11 op/ 4 kr pedagogisia opintoja. Sen sijaan vuonna 2023 pakollisia taideopintoja oli 13 op/ 3 kr ja siihen päälle valinnaisia yhteensä 22 op/5 kr. Pakollisia tutkimuskursseja oli 23 op/ 6 kr, joiden lisäksi piti valita kahdesta 3 opintopisteen kurssista toinen. Valinnaisia tutkimukseen keskittyviä aineopintoja oli kaiken päälle vielä yksi 3 opintopisteen kurssi. Pedagogiikkaan keskittyviä kursseja oli vuonna 2023 aineopinnoissa 6 op/2 kr ja siihen päälle valinnaisia 15 op/ 4 kr.

Myös syventävät opinnot jaettiin 2023 vuoden opinto oppaassa pakollisiin (78–79 op) ja valinnaisiin 7 op). Jälleen kerran vuoden 2005 opinto-oppaasta puuttui valinnan mahdollisuus kurssitarjonnassa. Vuoden 2005 opinto-oppaassa syventävät opinnot (85 op) jakautuivat siten, että taideopintoja oli 7 op/1 kr, tutkimusopintoja 55 op / 5 kr ja pedagogisia opintoja 17 op/ 4 kr. Mielenkiintoista oli, että vuoden 2005 opinto-oppaan syventävistä opinnoista puuttui 6

opintopisteen verran opintoja, joka tarkoitti sitä, että syventäviä opintoja oli vain 79 opintopisteen verran. Vuoden 2023 syventäviä pakollisia taideopintoja oli 6 op/1 kr, eikä valinnaisia taideopintoja ollut lainkaan. Tutkimusopintoja oli pakollisina 57 op/ 6 kr, joiden lisäksi valittiin 3 op laajuinen kurssi. Valinnaisia tutkimuskursseja oli 21 op/ 5 kr. Pedagogisia opintoja oli syventävissä opinnoissa pakollisina 12 op/3 kr ja valinnaisia 22–25 op/ 5 kr.

Pedagogisia opintoja oli 2005 vuoden opinto-oppaassa 60 op/15 kr, eikä taaskaan ollut valinnan mahdollisuutta. Vuoden 2023 opinto-oppaassa kuvataideopettajan pedagogiset opinnot jaettiin pedagogisiin aineopintoihin (35 op) ja pedagogisiin perusopintoihin (25–28 op), eli jälleen tarjottiin mahdollisuutta valita opintojen väliltä. Aineopintoja oli 35 op/ 8 kr ja perusopintoja 25–28 op/7 kr.

Koko opintomäärää tarkastellessa voidaan huomata, että vuonna 2005 koulutusohjelma piti sisällään pakollisia taiteen painopisteeseen lukeutuvia kursseja yhteensä 13 kappaletta, joista tuli yhteensä 53 opintopistettä. Vuonna 2023 pakollisia taidekursseja oli 8 ja opintopisteitä tuli yhteensä 34. Näiden lisäksi opiskelijoilla on ollut mahdollisuus valita enintään 14 opintopistettä valinnaisia taideopintoja, joita on tarjottu 5 kurssin ja 22 opintopisteen verran.

Pakollisia tutkimukseen keskittyviä kursseja vuonna 2005 oli 9 kappaletta, jotka yhteen laskettuina olivat 75 opintopistettä. Vuonna 2023 pakollisia tutkimuskursseja oli 15 kappaletta ja opintopisteitä näistä kursseista sai yhteensä 91. Valinnaisia tutkimuskursseja oli 8 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu opintopistemäärä oli 30. Näistä kursseista valittiin opintoja enintään 13 opintopisteen verran.

Pedagogiikkaan keskittyviä kursseja vuonna 2005 oli yhteensä 24 kappaletta, ja opintopisteitä näistä kursseista sai yhteensä 91 kappaletta. Vuonna 2023 pakollisia pedagogiikkaan keskittyviä kursseja oli 21 kappaletta ja opintopisteitä näiltä kursseilta oli mahdollista saada 82 opintopisteen verran. Valinnaisia kursseja oli yhteensä 9 ja opintopisteitä niistä tuli yhteensä 37–39. Näistä kursseista sai kuitenkin valita enintään 21 opintopisteen verran.

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma on yhteensä 300 opintopistettä, joista 15 opintopistettä on kieli- ja viestintäopintoja ja 60 opintopistettä valinnaisia opintoja. Tutkimuksessani olen tarkastellut jäljelle jääneitä opintoja, joita on yhteensä 225 opintopisteen verran. Vuonna 2005 tästä 225 opintopisteestä taideopintoja oli 53 op,

tutkimusopintoja 75 op ja pedagogisia opintoja 91 op. Kun opintopistemäärään lisätään vielä opinto-oppaasta kadonneet 6 opintopistettä, saadaan oikea summa, eli 225 opintopistettä.

Vuonna 2023 taideopinnot jakautuivat pakollisiin opintoihin 34 op ja valinnaisiin 22 op. Tutkimusopinnot jakautuivat pakollisiin 86 op ja valinnaisiin 35 op. Pedagogiikkaan keskittyvät opinnot jakautuivat pakollisiin 81 ja valinnaisiin 39 op. Pakollisia opintoja vuonna 2023 piti suorittaa yhteensä 201 opintopisteen verran ja loput 24 opintopistettä valittiin kaikista valinnaisista opinnoista, joita on yhteensä 96 opintopisteen verran. Opiskelijoilla oli siis osittain mahdollisuus päättää, valitseeko hän taiteeseen, tutkimukseen vai pedagogiikkaan keskittyviä kursseja.

Valinnaisien kurssien valinnassa ainut rajoittava tekijä oli se, että kurssit ovat ripoteltuna ympäri opinto-opasta ja niitä oli valittavana aina rajoitettu määrä. Esimerkiksi valinnaisista syventävistä opinnoista valittiin vain 7 opintopisteen verran, vaikka valittavia kursseja oli tarjolla yhteensä 46 opintopisteen verran. Vuonna 2023 pakollisista opinnoista taideopintoja oli 34 op, tutkimusopintoja 86 op ja pedagogisia opintoja 81 op. Valinnaisista opinnoista 22 op oli taideopintoja, 35 op tutkimusopintoja ja 39 op pedagogisia opintoja.

Päätin tarkastella vielä vuoden 2018 opinto-oppaan painopistejakaumaa, koska kyseisenä vuonna koulutusohjelman rakennetta muutettiin jakamalla aineopinnot ja syventävät opinnot pakollisiin ja valinnaisiin. Vuonna 2018 pakollisia taideopintoja oli 34 op ja valinnaisia 17 op. Pakollisia tutkimusopintoja oli 83 op ja valinnaisia 6 op. Pakollisia pedagogisia opintoja oli 84 op ja valinnaisia 28 op. Yhteensä valinnaisista opinnoista valittiin 24 opintopisteen verran.

6. Johtopäätökset

Tutkimukseni osoittaa, että kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma on käynyt läpi monivaiheisen ja toisinaan jopa jäädyksissä olleen muutosprosessin kuluneiden 20 vuoden aikana. Muutoksia on tapahtunut koulutusohjelman rakenteessa, kursseissa ja painopistejakaumassa, mikä sinällään ei ole yllättävää. Sen sijaan muutosten luonne antaa mielenkiintoista tietoa siitä, millaiseen suuntaan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma on edellisten 20 vuoden opinto-oppaiden perusteella menossa Lapin yliopistossa.

Tutkimustulokseni voidaan jakaa kolmeen teemaan, joista yksi käsittelee koulutusohjelman rakennetta, yksi koulutusohjelman kursseja ja yksi koulutusohjelman painopistejakaumaa. Tässä luvussa käyn läpi keskeisimmät tutkimustulokset teemojen alla ja etsin niille yhteyksiä

tutkimukseni teoriaosuudessa esittelemästäni aikaisemmasta tutkimuksesta, sekä yliopistolakiuudistuksesta ja siitä tehdystä raportista, joka julkaistiin vuonna 2016.

6.1. Muuttumattomuutta ja valinnan mahdollisuuksia

Koulutusohjelman merkittävimmät muutokset rakenteellisella tasolla tapahtuivat vuonna 2018, kun koulutusohjelman aine- ja syventävät opinnot jaettiin pakollisiin ja valinnaisiin, sekä lisäksi opinto-oppaissa koulutusta kuvaava lyhyt infoteksti muuttui ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2005 (Opinto-opas, 2018, s. 18).

Aine- ja syventävät opinnot jaettiin pakollisiin ja valinnaisiin opintoihin. Aineopinnoissa pakollisten opintojen osuus on 38 op ja valinnaisten 17 op, kun syventävissä opinnoissa pakollisten määrä oli 78 op ja valinnaisten 7 op (Opinto-opas, 2018). Tämä jaottelu toi opiskelijoille uuden mahdollisuuden valita yhteensä 51 opintopisteestä 24 opintopisteen verran kursseja, joista 28 op oli pedagogisia, 17 op taideopintoja ja 6 op tutkimuskursseja. Vuonna 2023 valinnaisia opintoja oli 96 opintopisteen verran, mutta niistä oli edelleen mahdollisuus valita vain 24 opintopisteen verran kursseja.

Rakennemuutos toi pienen lisämahdollisuuden kuvataidekasvatukseen opiskelijoille valita, millä koulutuksen osa-alueella he haluavat syventää osaamistaan 24 opintopisteen verran. Täysin mielivaltaisesti valintoja ei kuitenkaan voinut tehdä, koska nuo 24 opintopistettä oli jaettuna kahteen osaan, joista piti valita haluamansa kurssit. Lisäksi valinnaisten kurssien opintopistemäärät painopistealueilla vaihteli ja esimerkiksi vuonna 2018 valinnaisia kursseja oli tarjolla vain pedagogisissa opinnoissa sen verran, että niitä olisi ollut mahdollisuus ottaa koko 24 opintopisteen verran. Vuonna 2023 mahdollisuus valita vain tietyn painopisteen kursseja oli tutkimus- ja pedagogisissa opinnoissa, mutta taideopintojen valinnaisten määrä jäi 22 opintopisteeseen, eli 2 opintopistettä alle vaadittavan määrän.

Vuoden 2018 rakennemuutos oli yllättävä siksi, koska opintojen rakenne oli säilynyt ennen sitä 13 vuotta muuttumattomana. Yllättävää oli myös se, että rakennemuutokselle ei löytynyt mitään selkeää perustelua. Rakennemuutoksen yhteydessä tulleita uusia kursseja tarkastellessa voidaan huomata, että kurssit käsittelevät sisällöllisesti nykytaiteen ilmiöitä ja digitaalista aikakautta ja lisäksi tutkimuskurssien kirjallisuus on aivan tuoretta, eli vuosilta 2011–2017 (Opinto-opas, 2018, s. 28–29). Rakennemuutos on tehty mahdollisesti siksi, että koulutusohjelman pakollisiin opintoihin on haluttu sisällyttää myös sellaista kurssiainesta, joka vastaa nykymaailman uusiin taideilmiöihin.

Vuoden 2018 opinto-oppaassa muuttunut koulutusohjelmaa kuvaava informaatiotekstimuutos on sikäli mielenkiintoinen, että se poikkeaa merkittävästi aikaisempien opinto-oppaiden tekstistä, joka säilyi muuttumattomana 7 opinto-oppaan ja 13 vuoden ajan. Uusi koulutusta kuvaava teksti nostaa esille tutkimuksen tärkeyden ja osuuden opinnoissa aivan uudenlaiseen valokeilaan. Vuosien 2005–2015 yleiskuvaava teksti esittelee visuaalisen kulttuurin ja sen sisältöalueet, jotka ovat osa kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmaa. Taide, pedagogiikka ja tutkimus esiintyvät pariin otteeseen ja pääpointtina on, että kuvataidekasvatusta oppiaineena käsitellään tutkimuksen pedagogiikan ja taiteen näkökulmista (opinto-opas, 2015, s. 20). Sivuaineiden kerrotaan laajentavan ja syventävän alalla vaadittavia taitoja (opinto-opas, 2015, s. 20), eli ammatillinen suuntautuminen ja erikoistuminen tehdään sivuaineiden kautta. Koulutusohjelman kerrotaan antavan valmiudet monipuoliseen asiantuntijuuteen taiteen ja visuaalisen kulttuurin kentällä ja pätevyyden kuvataideopettajan ammattiin (opinto-opas, 2015, s. 20).

Vuoden 2018 teksti on luonteeltaan aivan erilainen, kuin aikaisemmissa opinto-oppaissa. Siinä missä vuoden 2015 teksti painotti oppiainetta ja sen sisältöalueita, vuoden 2018 tekstissä painotus on yhteiskunnallisempi ja koulutuksen pääpaino tuntuu olevan omassa asiantuntijuudessa ja sen kehittämisessä, sekä uuden taidealan tutkimuksen tekemisessä. Tämän perusteella voidaan päätellä, että kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa ollaan menossa yhteiskunnallisempaan, monialaisempaan ja tutkimuksellisempaan suuntaan ja opettajakoulutus ei enää ole samalla tavalla keskiössä, kuin aikaisemmin.

Merkittävänä tutkimustuloksena voidaan pitää myös sitä, että koulutusohjelman rakenne ja myös kurssit pysyivät lähes muuttumattomina ensimmäiset 7 opinto-opasta, jotka kattavat ajallisesti 13 vuotta aineistoni 20 vuoden aikahaarukasta. Hiltusen (2015, s. 21) mukaan kuvataideopettajan koulutuksen haastavin osuus on hahmottaa ja ennakoida alan muutostarpeet suhteessa muuttuvaan maailmaan. Hiltusen (2015, s. 20) mukaan opettajakoulutuksen tulisi olla mukana koulun ja yhteiskunnan muutoksissa herkästi ja vaikuttavasti.

Tämän perusteella voisi kuvitella, että koulutusohjelman muutos olisi jatkuvaa, mutta opinto-oppaiden tarkastelu osoitti, että loppupeleissä muutoksia on tehty hyvin maltillisesti ja omasta mielestäni jopa yllättävän vähän. Hiltunen on omien sanojensa mukaan välittänyt kehittämis-, taide- ja tutkimustoiminnan tuloksia Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutuksen arkeen osallistumalla vuoden 2016 valtakunnallisten opetussuunnitelmien perusteiden

laadintaan (Hiltunen, 2015, s. 20–21). On mahdollista, että tällä on yhteys siihen, että koulutusta alettiin uudistamaan vuonna 2018.

Niin kuin aiemmin jo kävi ilmi, koulutusohjelmassa on lisätty huomattavasti digitaaliseen opetukseen ja -tekemiseen liittyviä kursseja vuoden 2018 opinto-oppaassa ja yritetty siten vastata mahdollisesti siihen, että digiajan ilmiöt ovat alkaneet yleistyä myös taiteen ja -opetuksen kentällä. Kurssitarjontaan tuli vuonna 2018 huomattavan suuri määrä kursseja, jotka olivat aiheiltaan tai toimintatavoiltaan digitaalisia tai digitaalisessa ympäristössä toteutettavia kursseja.

Yliopistolakiuudistusraportissa sanotaan, että digitaalisten opetusmenetelmien kehittämiseen alettiin panostamaan merkittävästi lakiuudistuksen jälkeen, ja esimerkiksi Lapin yliopistossa otettiin digitaalinen tenttimismahdollisuus käyttöön uudistuksen myötä (Wennberg, Korhonen & Koramo, 2018, s. 53). Uudistuksia tehdessä vaikutukset näkyvät usein vasta vuosien päästä, jonka vuoksi on täysin mahdollista, että Lapin yliopiston opinnoissa tapahtunut digiharppaus on osittain myös 2010 yliopistolain aikaansaamaa muutosta.

6.2. Yleissivistys, tehokkuus ja resurssit samassa lauseessa

Kurssisisältöjä tarkastellessa tein havainnon, että taideopintojen kurssisisällöt ovat muuttuneet vuosien varrella käsittelemään aiheita laajasti ja yhteen tiettyyn tekniikkaan keskittyvien kurssien määrä väheni äkisti vuonna 2015. Tutkimukseni kurssisisällöistä käy ilmi, että monista kursseista alettiin vuoden 2013 jälkeen tehdä yhdistelmäkursseja, joka käytännön tasolla näkyi siten, että kurssit muuttuivat sisällöiltään yleissivistävämpään suuntaan. Muutos näkyi esimerkiksi siinä, että puupiirros -kurssin ja metalligrafiikan kurssin tilalle tuli yleissivistävämpi grafiikan työpajakurssi vuonna 2015. Toinen esimerkki on, kun plastinen sommittelu ja keramiikka yhdistettiin yhdeksi kurssiksi vuonna 2015. Myös tämän tyylisten muutosten taustalla on voinut olla ajatus tehokkaammasta yleissivistävästä koulutuksesta.

Korkeakoulu-uudistusta koskevassa vaikutuksen arviointi -raportissa nostetaan esille seikka, jonka mukaan yliopistojen ohjaus ja uusi rahoitusmalli ovat johtaneet siihen, että opintojen tuottavuuteen ja tehokkuuteen alettiin kiinnittämään enemmän huomiota (Wennberg, Korhonen & Koramo, 2016, s. 52). Tuottavuus ja tehokkuus näkyivät siten, että kurssit ja ryhmäkoot laajenivat. Tämänkaltaisen toiminnan vaikutuksia kuvailtiin raportissa opetuksen laatua heikentävinä erityisesti siksi, koska opettajalla on entistä vähemmän aikaa keskittyä yksilön ohjaamiseen.

Yliopistolain vaikutuksesta tehdyssä raportissa (Owal group, 2016, s. 51) eräs professori on kuvannut uudistuksen vaikutuksia siten, että opetukseen on lisätty innovatiivisia pieniä kokeiluja. Tämä on näkynyt esimerkiksi siten, että pieniä kursseja ei enää järjestetä, joka näkyy kurssien lukumäärällisenä vähenemisenä. Tämän lisäksi useat haastateltavat olivat todenneet, että opetuksesta on poistettu ”rönsyjä” eli pieniä kursseja, joka on näkynyt ryhmäkokojen kasvuna.

Yliopistolain myötä tehtiin laajoja leikkauksia rahoitukseen vuonna 2012. Opinto-oppaissa näkyvää kurssien yhdistelemistä alettiin tehdä vuodesta 2013 eteenpäin, eli heti suurimpien leikkausten jälkeen. Ajankohta täsmäisi siihen, että kurssimuutosten taustalla voi olla myös vuoden 2012 henkilöstö- ja rahoitusleikkaukset, joita tehtiin vuoden 2010 yliopistolain myötä rankalla kädellä (Silvennoinen, Karalahti & Varjo (2018, s. 111).

6.3. Tutkimuksellisella otteella pedagogisesti lahjakkaaksi taideopettajaksi

Tutkimukseni osoittaa, että koulutusohjelman pakollisten opintojen painopistejakaumassa on tapahtunut muutoksia vuosien 2005 ja 2023 välillä. Vuonna 2005 eniten painoarvoa oli pedagogisilla opinnoilla (91 op), toiseksi eniten tutkimusopinnoilla (75 op) ja vähiten taideopinnoilla (53 op). Vuoden 2023 opinto-oppaassa suurin painoarvo oli pakollisissa opinnoissa tutkimusopinnoilla, joita piti valita peräti 86 opintopistettä. 2023 pedagogisten opintojen osuus pakollisista opinnoista oli 81 opintopistettä ja taideopintojen osuus vain 34 opintopistettä.

Painopistejakaumassa tapahtunut muutos osoittaa, että kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa on lisätty pakollisten tutkimuskurssien määrää niin paljon, että ne ovat syrjäyttäneet jopa pedagogiset opinnot. Lapin yliopiston nettisivuja lukiessa koulutusohjelmasta tulee kuitenkin sellainen käsitys, että sen ensisijainen tavoite on kouluttaa kuvataiteen aineenopettajia niin lukioon, peruskouluun, kuin perusopetuksen kuvataidekouluihin. Vasta näiden jälkeen mainitaan koulutuksen antavan pätevyyden toimia myös kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin pedagogisissa asiantuntijatehtävissä (yliopiston verkkosivut). Tämän lyhyen kuvauksen perusteella voisi olettaa, että opinnoissa painottuisi pedagogiikka ja taide tutkimuksen sijasta, mutta toisaalta vuoden 2018 opinto-oppaassa uudistunut yleiskuvaava teksti koulutusohjelmasta puhuu samaa kieltä painopistejakauman muutoksen kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa (2016) on arvioitu uudistuksien vaikutuksia yliopistoon ja sieltä nousee esille muutamia tutkimukseni kannalta mielenkiintoisia tuloksia, joiden vaikutus voi näkyä myös omissa tutkimustuloksissani. Raportin perustella uudistukset ovat vahvistaneet taloudellista ja hallinnollista autonomiaa korkeakouluissa ja esimerkiksi yliopistojen mahdollisuudet rekrytoida omien strategioidensa mukaisesti ovat parantuneet (Owal group, 2016, s. 15). Loppuraportin (2016, s 22) mukaan yliopistoilla on ollut uudistuksen jälkeen mahdollisuus hyödyntää resurssejaan ja rahoitustaan vapaammin omien tavoitteidensa mukaisesti. Teoriassa tämä uudistus voisi olla vaikuttamassa painopistejakaumaan, mikäli Lapin yliopisto olisi halunnut käyttää resurssinsa tutkimuksen edistämiseen ja tutkimusopintojen tarjoamiseen. Tästä ei kuitenkaan ole näyttöä, joten tältä osin syyt painopistejakauman muutoksien taustalla jäävät epäselväksi.

Toinen mielenkiintoinen tutkimustulos painopistejakaumasta on, että kuvataidekasvatuksen pakollisissa opinnoissa taideopintojen osuus on tippunut 20 vuoden aikana lähes kolmasosan siitä, mitä se on ollut vuonna 2005. Käytännössä pakollisissa taideopinnoissa opintopistemäärä tippui 53 opintopisteestä 34 opintopisteeseen, mikä on lähes kolmasosa vuoden 2005 pakollisista taideopinnoista. Taideopintojen osuus koko tutkimukseni aikavälillä on ollut huomattavan pieni pedagogisiin ja tutkimukseen keskittyvien kurssien rinnalla, mutta taideopintojen vähentyminen kaiken lisäksi kolmasosalla kaikista pakollisista opinnoista tuntuu hurjalta.

Yliopisto on luonteeltaan laitos, jonka perustehtävänä on antaa korkeinta tieteellistä opetusta ja tehdä opetustyön ohella tieteellistä tutkimusta ja taiteellista toimintaa (opetus- ja kulttuuriministeriö, korkeakoulut ja tiedelaitokset). Lisäksi yliopistot toimivat vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa, edistävät elinikäistä oppimista ja edistävät tutkimustulosten ja taiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta (Opetus- ja kulttuuriministeriö, korkeakoulut ja tiedelaitokset). Opetus- ja kulttuuriministeriön määritelmän perusteella tutkimustulokset taideopintojen vähenemisestä ja painopistejakauman luonteesta selittyisi yksinkertaisesti sillä, että yliopistot ovat laitoksia, joiden toiminta perustuu ensisijaisesti tutkimukseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Huomattavaa on myös se, että painopistejakauman muutokset ovat linjassa myös sen tekstin kanssa, joka kuvasi yleisesti kuvataidekasvatuksen opintoja vuoden 2018 opinto-oppaassa. Jos opinnoissa halutaan alkaa painottamaan visuaalisen kulttuurin tutkimuksen kehittämistä kasvatuksen kontekstissa, tai asiantuntijuutta yhteiskunnallisella tasolla on sanomattakin

selvää, että taideopinnot ovat se osa-alue, josta ”ylimääräiset” opintopisteet tutkimuksen- ja pedagogiikan kursseihin otetaan.

7. Pohdinta

7.1. Tutkimukseni onnistuminen

Tutkimukseni tavoitteena oli saada käsitys kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman muutoksista kuluneiden 20 vuoden aikana ja tuoda ne sellaiseen muotoon, että muutokset ovat oikeasti nähtävillä niille, jotka niistä ovat kiinnostuneita. Koen saavuttaneeni tavoitteeni tutkimukseni osalta, sillä tutkimukseni tuo todellakin esille pala palalta sen, mitä kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa on oikeasti tapahtunut, kun luetaan laskuista pois kieli- ja viestintäopinnot, sekä sivuopinnot.

Tutkimustuloksieni puhuvat sellaista kieltä, että kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma Lapin yliopistossa on menossa yleissivistävään ja tutkimusta painottavaan suuntaan, jossa taiteen tekeminen jää taka-alalle. Taiteen tekemiseen keskittyvien opintojen vähäinen määrä yritetään tutkimustuloksieni perusteella kompensoida sillä, että tekniikoihin ja itse taiteen tekemiseen keskittyvät kurssit ovat yleissivistäviä ja aihekokonaisuudet laajoja, jolloin yhdellä kurssilla saadaan käsitys monesta tekniikasta tai tavasta. Tämä näkyy kurssisisällöissä siten, että yhden kurssin sisällä yritetään saada mahdollisimman laaja yleiskuva ilmiöstä tai asiasta, jolloin yksityiskohdat ja syvälinen oppiminen jäävät pois oppimisprosessista.

Tutkimukseni perusteella näyttää myös siltä, että ensisijaisesti kuvataiteen opettajan ammattiin tähtäävän koulutusohjelman opintojen suurin painotus on nykyään tutkimusopinnoissa, joiden määrä pakollisissa opinnoissa on syrjäyttänyt vuoden 2021 jälkeen jopa kuvataideopettajan pedagogiset opinnot. Pedagogisten opintojen määrä on lähes samoissa urissa tutkimusopintojen kanssa, mutta taideopintojen osuus on laskenut hurjasti. Tämän tutkimustuloksen perusteella nykyajan kuvataideopettajista halutaan kouluttaa pedagogisesti lahjakkaita ja taiteellinen osaaminen hankitaan mahdollisesti jatkokoulutuksista, sivuaineesta tai muilla keinoin.

Yleisellä tasolla voidaan todeta myös se, että koulutusohjelman rakenteeseen ja myös sen kursseihin on oltu pitkälti tyytyväisiä, eikä suurille koko koulutusohjelmaa mullistaville muutoksille nähty tarvetta vuosiin. Hiltunen painotti sitä, miten tärkeää on, että

kuvataideopettajakoulutus on mukana koulun ja yhteiskunnan muutoksessa herkästi ja vaikuttavasti. Tästä esimerkkinä koulutusohjelmasta näkyi se, miten yhteiskunnan muutokseen on alettu reagoimaan tuomalla koulutukseen lisää digitaalisen osaamisen opintoja ja lisäämällä mahdollisuuksia itseohjautuvaan oppimiseen valinnaisten opintojen myötä.

7.2. Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu

Koin tutkimusprosessini aikana kaikki mahdolliset ylämäet ja alamäet ja kyseenalaistin useaan otteeseen tutkimusaiheeni johtuen eri yliopisto-opettajien eriävistä ja jyrkistäkin mielipiteistä siitä, olenko tekemässä nyt oikeaa tutkimusta. Vaihdoin tutkimukseni aihetta ja lähestymiskulmaa lukuisia kertoja eri opettajien kehotuksista, mutta päädyin aina uudelleen ja uudelleen muutokseen, koska koin sen olevan se, mitä aidosti halusin lähteä tutkimaan. Lopulta kuukausien epävarmuuden jälkeen sain itsevarmuuteni tutkimustani kohtaan takaisin ja pääsin kunnolla käymään läpi tutkimukseni aineistoa siitä näkökulmasta, mistä olin koko ajan halunnut sitä käsitellä.

Tiesin koko tutkimusprosessini aikana tekeväni tärkeää tutkimusta ja suurimmat onnistumisen tunteet tulivatkin niissä hetkissä, kun sain omalle ajatukselleni tutkimuksen tärkeydestä vahvistusta opiskelijagollekoiltani, opettajilta ja myös kirjallisuudesta, jota keräsin tutkimustani varten. Erityisesti mieleeni jäi Päivi Granön kirjoitus Lapin yliopiston kuvataidekasvatuksen juhlateoksessa (2015), kun hän pohti sitä, miten tärkeää taidealan tutkimuksessa olisi välillä kohdentaa kriittinen katse itseemme. Hän esitti kirjoituksessaan jopa saman kysymyksen, jota itse pohdin tutkimusaihetta miettiessäni, eli millaisia opettajia kuvataidekasvatuksen oppiaineesta valmistuu ennen ja nyt.

Tiesin jo tutkimuksen alkuvaiheessa, että muutos aiheena voi tuottaa haasteita tutkimusaineiston rajaamisessa ja siinä, mitä aineistosta lopulta nostetaan esille. Aineiston rajaaminen aikajanalla oli sikäli helppoa, että rajaamiseen löytyi kuin itsestään selkeät pilarit, joiden välillä tapahtunutta muutosta oli perusteltua tutkia. Koin tutkimukseni alkuvaiheessa haasteellisinta olevan se, mihin kohtaan vedetään raja, jotta tutkimusaihe pysyy selkeästi rajattuna eikä tutkimus rupea rönsyilemään. Pelkistettyäni aineiston taulukoksi ja käytyäni taulukon läpi sain kuitenkin huomata, että taulukon avulla sain rajattua selkeästi sen, mitä muutoksia käyn tutkimuksessani läpi ja kaikki taulukon ulkopuolelta otetut havainnot oli mahdollista perustella siten, että tutkimus ei lähtenyt paisumaan suunniteltua suuremmaksi.

Koen, että pääsin toteuttamaan aineistolähtöistä sisällönanalyysi juuri sellaisena, kuin se parhaimmillaan on.

Tutkimukseni luonteen vuoksi koin erityisen tärkeäksi tuoda koko ajan mahdollisimman läpinäkyvästi esille sitä, miksi ja millaisia valintoja olen tehnyt tutkimusaineistoa käsitellessä, sitä rajatessa ja sitä analysoidessa. Tutkimusprosessin läpinäkyvyys lisää tutkimuksen luotettavuutta ja mahdollistaa sen, että kuka vain pystyisi toteuttamaan tutkimuksen uudelleen ja saamaan sen avulla samat tulokset, kuin itse olen saanut. Pystyin läpi tutkimusprosessin tuomaan tekemäni valinnat näkyviksi ja pystyn siten vakuuttamaan, että tutkimukseni tulokset ja tuloksista johdetut johtopäätökset ovat uskottavia. Johtopäätöksiä kirjoittaessani oli hienoa huomata, että tutkimustuloksilleni löytyi selkeitä suuntaviivoja ja mahdollisia taustatekijöitä, sillä koen sen lisänsen tutkimukseni tärkeyttä kuvataidekasvatuksen koulutusohjelman tutkimuksessa entisestään.

Tutkimustuloksieni perusteella saadut johtopäätökset ovat suuntaa antavia tienviittoja, eikä niitä pystytä aiheesta tehdyn vähäisen tutkimuksen vuoksi sanoa sataprosenttisen varmoiksi. Tutkimustuloksista johdetut johtopäätökseni ovat kuitenkin siinä mielessä uskottavia, että ne sijoittuvat ajallisesti sellaisiin kohtiin, mikä luo uskottavuutta niiden taustalle. Tämän lisäksi olen tuonut johtopäätöksiin lähteitä eri pakoista, joka osaltaan lisää niiden varmuutta. Todelliset vastaukset ja sadan prosentin varmuus saadaan vasta, kun joku lähtee tutkimaan aihetta esimerkiksi sellaisesta näkökulmasta, että miten yhteiskunnan muutokset, opetussunnitelmat ja laki ovat vaikuttaneet koulutusohjelman muutokseen.

Suhtauduin tutkimukseeni hyvin avoimesti ja lähdin ennakkoluulottomasti selvittämään, millaisia asioita aineistosta on löydettävissä. Tutkimustuloksiin päästyäni huomasin, että ne puhuvat samaa kieltä sen kanssa, millaiseksi olen itse kokenut kuvataidekasvatuksen opinnot. Tutkimustulosten muodostuessa painopistejakauman osalta ymmärsin, mistä johtuu se, että tunnen olevani taiteellisen osaamisen tasolla samalla viivalla sen Charlotan kanssa, joka aloitti opinnot elokuussa vuonna 2022. Koen myös, että pystyin koko tutkimuksen ajan pitämään ennako-oletukseni poissa tutkimuksen tekemisestä, enkä antanut niiden vaikuttaa siihen, mitä asioita nostan esille aineistostani.

Tutkimustuloksieni johtopäätöksineen antavat mielestäni suuntaa antavan yleiskuvan siitä, millaiseen suuntaan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma on menossa Lapin yliopistossa edellisten 20 vuoden opintojen perusteella. Tärkeää on kuitenkin muistaa se, että

tutkimustulokset pohjautuvat vain koulutusohjelman pakollisiin opintoihin, eikä tutkimustulokset siitä syystä kerro koko totuutta koulutusohjelmasta.

7.3. Jatkotutkimusaiheet

Tutkimukseni toimii toivon mukaan suunnan näyttäjänä ja motivaationa muille kuvataidekasvatuksen alan ihmisille suunnata kriittinen katse sisäänpäin ja lähteä jatkamaan kuvataidekasvatuksen alaan liittyvää tutkimusta, jota edelleen on mielestäni aivan liian vähän. Mielestäni tämänkaltaisen tutkimuksen tarpeellisuudesta kertoo yksinään jo se, että en onnistunut löytämään juuri mitään aikaisempaa tutkimusta kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmaan liittyen Lapin yliopistossa, vaikka koulutus alkaa olla lähes 40 vuotta vanha.

Olisi äärimmäisen mielenkiintoista nähdä, miten koko koulutusohjelma sivuaineita myöten on rakentunut, millaisia kuvataideopettajia koulutusohjelmasta lähtee kuvataidekasvatuksen kentälle ja millaisia jatkosuunnitelmia koulutuksen varalle ollaan kehittelemässä. Myös koulutusohjelman kehittymisen kannalta on tärkeää nähdä muutosprosessi kokonaisuudessaan ja tutkia myös sitä, onko muutos ollut koulutusohjelman kannalta tuloksellista vai ei.

Erityisen tärkeänä pidän tutkimusta siitä, millaisia kuvataideopettajia koulutusohjelmasta valmistui ennen 2005 vuoden rakenneuudistusta, ja millaisia sen jälkeen. Koen, että tällainen tutkimus, jossa vertaillaan näin merkittävän muutoksen seurauksia koulutusohjelmaan antaa tärkeää tietoa ja myös mahdollisuuksia kehittää koulutusohjelmaa entistäkin parempaan suuntaan.

Lähteet

Aalto yliopiston verkkosivut. Koulutustarjonta.

<<https://www.aalto.fi/fi/koulutustarjonta/kuvataidekasvatus-taiteen-maisteri>>.

(Viitattu 14.04.2026.)

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A & Kääriäinen, M (2022) Hoitotiede. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Teoksessa Kanste, O., Kääriäinen, M., Mikkonen, K., Elo, S., Kaakinen, P., Oikarinen, A., Siira, H. & Pölkki, T. *Sisällönanalyysin käyttö suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa*. 2022 (s. 215–225). <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987>>. (Viitattu 11.05.2026.)

Eskola, J., & Suoranta, J. (1998) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Finlex.fi (2005) Laki yliopistolain muuttamisesta. Suomen säädöskokoelma.

<<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2005/556>>. (Viitattu

17.5.2026)

Granö, P., (2015) Kuvataidekasvatuksen tutkimustoiminta Lapin yliopistossa. Teoksessa Härkönen, E., Jokela T., & Hiltunen, M (toim.) *25 vuotta kuvataidekasvatusta Lapin yliopistossa*. (s. 26–31)

Hannula, P. (2023) Mitä on taide? <<https://hannula.art/mita-on-taide>>. (Viitattu 22.4.2026.)

Hiltunen, M., (2015). Herkästi ja vaikuttavasti- Kuvataidekasvatus mukana muutoksessa. Teoksessa Härkönen, E., Jokela T., & Hiltunen, M (toim.) *25 vuotta kuvataidekasvatusta Lapin yliopistossa*. (s. 18–21)

Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2000) Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Jokela, T., (2015). Taidekasvatuksen taide kasvaa pohjoisessa. Teoksessa Härkönen, E., Jokela T., & Hiltunen, M (toim.) *25 vuotta kuvataidekasvatusta Lapin yliopistossa*. (s. 8–17)

Kaikkonen, S. (2007) Taidosta taiteeseen ja takaisin.

<<https://sampokaikkonen.com/artikkelit/#2>>. (Viitattu 27.4.2026.) Artikkelit.

Kiviniemi, K., (2018) Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa R. Valli (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. *Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin.* (s.73–87). Ps-kustannus.

Lapin yliopisto. (2005). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2005–2006.

Lapin yliopisto. (2006). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2006–2008.

Lapin yliopisto. (2008). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2008–2010.

Lapin yliopisto. (2010). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2010–2012.

Lapin yliopisto. (2012). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2012–2013.

Lapin yliopisto. (2013). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2013–2014.

Lapin yliopisto. (2015). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2015–2018.

Lapin yliopisto. (2018). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2018–2020.

Lapin yliopisto. (2021). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2021–2023.

Lapin yliopisto. (2023). Taiteiden tiedekunnan opinto-opas 2023–2024.

Lapin yliopiston verkkosivut. Koulutusohjelmien arkisto.

<http://ulapland.fi/koulutukset/kuvataidekasvatuksen-koulutusohjelma/>.

(Viitattu 02.04.2026.)

Miles M. B. & Huberman A. M. (1994). Qualitative data analysis. California: Sage

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Korkeakoulut, muut julkiset tutkimusorganisaatiot ja tiedelaitokset. <https://okm.fi/korkeakoulut-ja-tiedelaitokset>. (Viitattu 14.5.2026).

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016) Yliopistolakiuudistuksien vaikutusten arviointi. Loppuraportti 30.6.2016. Owl Group.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>. (Viitattu 01.04.2026.)

Silvennoinen, H., Karalahti, M., & Varjo, J., (2018). Koulutuspoliittinen tasa-arvo 2000-luvun Suomessa. Teoksessa R. Rinne (toim.), Eriarvoistuva Maailma – tasa-arvoistava koulu? (2018) Suomen kasvatustieteeseen seura.

Tieteen termipankki. Kasvatustieteet: Pedagogiikka. Verkkosivulla

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:pedagogiikka>. (Viitattu 08.04.2026.)

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki.

Wennberg, M., Korhonen, N., & Koramo, M. (2018) Korkeakoulu-uudistusten vaikutusten arviointi. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Liitteet

Liite 1. 2005-2008

Perusopinnot 25op	2005-2006 Piirustus ja maalaus 4op Plastinen sommittelu 4op Värioppi 3op Kuvan rakentamisen perusteet 4op Johdatus taiteen visuaaliseen analyysiin 3op Taide- ja ympäristöpedagogiikka 3op Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op	2006-2008 Piirustus ja maalaus 4op Plastinen sommittelu 4op Värioppi 3op Kuvan rakentamisen perusteet 4op Johdatus taiteen visuaaliseen analyysiin 3op Taide- ja ympäristöpedagogiikka 3op Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op
Aineopinnot 35op	Aineopinnot 35op Elävän mallin piirustus 3op Johdatus taidegraafikkaan 5op keramiikka 3op digitaalinen työpöytä 4op johdatus valokuvaukseen 5op video- ja elokuvailmaisu 5op Graafinen suunnittelu 3op kuva-analyysi ja taiteen ymmärtäminen 3op Ekskursio Suomen taiteeseen 2op Esihistoria, antiikin ja keskiajan taide 2op taidekasvatuksen traditiot 4op arkkitehtuuri ja muotoliopedaagogiikka 3op taide haasteena tieteen kentällä 3op kandidaatin tutkielma 10op	Aineopinnot 35op Elävän mallin piirustus 3op Johdatus taidegraafikkaan 5op keramiikka 3op digitaalinen työpöytä 4op Valokuvauksen perusteet 5op video- ja elokuvailmaisu 5op Graafinen suunnittelu 3op kuva-analyysi ja taiteen ymmärtäminen 3op Ekskursio Suomen taiteeseen 2op Esihistoria, antiikin ja keskiajan taide 2op taidekasvatuksen traditiot 4op arkkitehtuuri ja muotoliopedaagogiikka 3op taide haasteena tieteen kentällä 3op kandidaatin tutkielma 10op
Syventävät 85op	Syventävät 85op Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio 7op Moderni ja nykytaide 5op Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 6op Mediakasvatuksen perusteet 3op Mediakasvatuksen ilmaisu ja sovellukset 3op Projektin organisointi ja hallinta 3op Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op Kvalitatiivisen analyysin kurssi 3op Valinnainen metodi- tai analyysikurssi 3op kuvataidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op Pro gradu ja -seminaari ja tutkielma 40op	Syventävät 85op Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio 7op Moderni ja nykytaide 5op Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 6op Mediakasvatuksen perusteet 3op Mediakasvatuksen ilmaisu ja sovellukset 3op Projektin organisointi ja hallinta 3op Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op Kvalitatiivisen analyysin kurssi 3op Valinnainen metodi tai analyysikurssi 3op Kuvataidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op
Pedagogiset 60op	Pedagogiset 60op Kuvataideopetus I 3op Opetusportfoliotyöskentely I Opetusharjoittelu I 3op Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op) Opetuksen suunnittelu ja oppimisteoriat 4op Psykologinen näkökulma kasvatukseen 3op Kuvataideopetus II 4op Opetusportfoliotyöskentely II Opetusharjoittelu II 3op Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op) Erityispedagogiikan peruskurssi 5op Kuvataideopetus III 5op Opetusportfoliotyöskentely III Opetusharjoittelu III 5op Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op) Yhteiskunta ja kulttuuri kasvatuksen kontekstina 3op Opetusportfoliotyöskentely IV 1op Kenttäharjoittelu 5op Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op) Aikuistumisen psykologia 3op Koulutuksen sukupuolistavat käytännöt 3op Opetusportfoliotyöskentely V 2op Syventävä harjoittelu 8op	Pedagogiset 60op Kuvataideopetus I 3op Opetusportfoliotyöskentely I Opetusharjoittelu I 3op Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op) Opetuksen suunnittelu ja oppimisteoriat 4op Psykologinen näkökulma kasvatukseen 3op Kuvataideopetus II 4op Opetusportfoliotyöskentely II Opetusharjoittelu II 3op Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op) Erityispedagogiikan peruskurssi 5op Kuvataideopetus III 5op Opetusportfoliotyöskentely III Opetusharjoittelu III 5op Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op) Yhteiskunta ja kulttuuri kasvatuksen kontekstina 3op Opetusportfoliotyöskentely IV 1op Kenttäharjoittelu 5op Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op) Aikuistumisen psykologia 3op Koulutuksen sukupuolistavat käytännöt 3op Opetusportfoliotyöskentely V 2op Syventävä harjoittelu 8op

Liite 2. 2008-2012

2008-2010

Piirustus ja maalaus 4op
Plastinen sommittelu 4op
Värioppi 3op
Kuvan rakentamisen perusteet 4op
Johdatus taiteen visuaaliseen analyysiin 3op
Taide- ja ympäristöpedagogiikka 3op
Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op

Aineopinnot 35op

Elävän mallin piirustus 3op
Johdatus taidegraafikkaan 5op
keramiikka 3op
digitaalinen työpöytä 4op
Valokuvauksen perusteet 5op
video- ja elokuvailmaisuu 5op
Graafinen suunnittelu 3op
kuva-analyysi ja taiteen ymmärtäminen 3op
Ekskursio Suomen taiteeseen 2op
Esihistoria, antiikin ja keskiajan taide 2op
taidekasvatuksen traditiot 4op
arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 3op
taide haasteena tieteen kentällä 3op
kandidaatin tutkielma 10op

Syventävät 85op

Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio 7op
Moderni ja nykytaide 5op
Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 6op
Mediakasvatuksen perusteet 3op
Mediakasvatuksen ilmaisu ja sovellukset 3op

Projektin organisointi ja hallinta 3op
Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op
Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op
Kvalitatiivisen analyysin kurssi 3op
Valinnainen tutkimuskurssi I 3op
Valinnainen metodi tai analyysikurssi 3op
Valinnainen tutkimuskurssi II 3op
Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op
Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op

Pedagogiset 60op

Kuvataideopetus I 3op
Opetusportfoliotyöskentely I
Opetusharjoittelu I 3op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op)
Opetuksen suunnittelu ja oppimisteoriat 4op
Oppiminen ja opetuksen suunnittelu 4op
Psykologinen näkökulma kasvatukseen 3op
Kasvatus- ja kehityspsykologia 3op

Kuvataideopetus II 4op
Opetusportfoliotyöskentely II
Opetusharjoittelu II 3op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op)
Erityispedagogiikan peruskurssi 5op

Kuvataideopetus III 5op
Opetusportfoliotyöskentely III
Opetusharjoittelu III 5op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op)
Yhteiskunta ja kulttuuri kasvatuksen kontekstina 3op
Kulttuuri-identiteetti ja maailmankansalaisuus I 3op
Vaihtoehtopedagogiat 3op
Nuorison kasvun kipupisteet ja syrjäytymisen ehkäisy 3op
Kasvatustieteiden, yhteiskunta ja kulttuuri 3op

Opetusportfoliotyöskentely IV 1op
Kenttäharjoittelu 5op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op)
Aikuistumisen psykologia 3op
Aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen 3op (pakollinen)
Inklusiivinen ja globaalikasvatus 3op
Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 3op

Opetusportfoliotyöskentely V 3op
Syventävä harjoittelu 8op

2010-2012

Piirustus ja maalaus 4op
Plastinen sommittelu 4op
Värioppi 3op
Kuvan rakentamisen perusteet 4op
Johdatus taiteen visuaaliseen analyysiin 3op
Taide- ja ympäristöpedagogiikka 3op
Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op

Aineopinnot 35op

Elävän mallin piirustus 3op
Johdatus taidegraafikkaan 5op
keramiikka 3op
digitaalinen työpöytä 4op
Valokuvauksen perusteet 5op
video- ja elokuvailmaisuu 5op
Graafinen suunnittelu 3op
kuva-analyysi ja taiteen ymmärtäminen 3op
Ekskursio Suomen taiteeseen 2op
Esihistoria, antiikin ja keskiajan taide 2op
Moderni ja nykytaide 5op
Taidekasvatuksen traditiot I 4op
Taide haasteena tieteen kentällä 3op
Taide, muotoilu ja tutkimus II 3op
Kandidaatin tutkielma 10op
Arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 3op

Syventävät 85op

Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio 7op
Moderni ja nykytaide 5op
Esihistorian, antiikin ja keskiajan taide 2op
Arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 3op
Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 6op

Mediakasvatuksen perusteet 3op
Mediakasvatuksen ilmaisu ja sovellukset 3op
Projektin organisointi ja hallinta 3op
Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op
Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op
Valinnainen tutkimuskurssi I 3op menetelmä
Valinnainen tutkimuskurssi II 3op analyysi, tulkinta
Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op
Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op

Pedagogiset 60op

Kuvataideopetus I 3op
Opetusportfoliotyöskentely I
Opetusharjoittelu I 3op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op)
Oppiminen ja opetuksen suunnittelu 4op
Kasvatus- ja kehityspsykologia 3op

Kuvataideopetus II 4op
Opetusportfoliotyöskentely II
Opetusharjoittelu II 3op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op)
Erityispedagogiikan peruskurssi 5op

Kuvataideopetus III 5op
Opetusportfoliotyöskentely III
Opetusharjoittelu III 5op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op)
Kulttuuri-identiteetti ja maailmankansalaisuus I 3op
Monikulttuurinen luokka & koulu: maailma pienoiskoossa 3op
Vaihtoehtopedagogiat 3op
Vaihtoehtopedagogiikan suuntauksia 3op
Nuorison kasvun kipupisteet ja syrjäytymisen ehkäisy 3op
Kasvatustieteiden, yhteiskunta ja kulttuuri 3op

Opetusportfoliotyöskentely IV
Kenttäharjoittelu 5op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op)
Aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen 3op (pakollinen)
Inklusiivinen ja globaalikasvatus 3op
Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 3op

Opetusportfoliotyöskentely V 3op
Syventävä harjoittelu 8op

Liite 3. 2012-2014

2012-2013

Piirustus ja maalaus 4op
Plastinen sommittelu 4op
Värioppi 3op
Kuvan rakentamisen perusteet 4op
Johdatus visuaaliseen analyysiin 3op
Taide- ja ympäristöpedagogiikka 3op
Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op

Aineopinnot 35op

Elävän mallin piirustus 3op
Johdatus taidegraafiikkaan 5op
Keramiikka 3op
digitaalinen työpöytä 4op
Valokuvauksen perusteet 5op
video- ja elokuvailmaisuus 5op
Graafinen suunnittelu 3op
kuva-analyysi ja taiteen ymmärtäminen 3op
Ekskursio Suomen taiteeseen 2op
Moderni ja nykytaide 5op
Taidekasvatuksen traditiot I 4op
Taide, muotoilu ja tutkimus II 3op
Kandidaatin tutkielma 10op

Syventävät 85op

Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio 7op
Esihistorian, antiikin ja keskiajan taide 2op
Arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 3op
Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 6op
Mediakasvatuksen perusteet 3op

Mediakasvatuksen ilmaisu ja sovellukset 3op
Projektin organisointi ja hallinta 3op
Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op
Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op
Valinnainen tutkimuskurssi I 3op menetelmä
Valinnainen tutkimuskurssi II 3op analyysi, tulkinta
Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op
Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op

Pedagogiset 60op

Kuvataideopetus I 3op
Opetusharjoittelu I 3op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op)
Oppiminen ja opetuksen suunnittelu 4op
Kasvatus- ja kehityspsykologia 3op

Kuvataideopetus II 4op
Opetusharjoittelu II 3op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op)
Erityispedagogiikan peruskurssi 5op

Kuvataideopetus III 5op
Opetusharjoittelu III 5op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op)
Nuorison kasvun kipupisteet ja syrjäytymisen ehkäisy 3op
Koulutus, yhteiskunta ja kulttuuri 3op
Vaihtoehtopedagogiikan suuntauksia 3op
Monikulttuurinen luokka & koulu: maailma pienoiskoossa 3op

Kenttäharjoittelu 5op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op)
Aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen 3op (pakollinen)
Inklusiivinen kasvatusta 3op
Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 3op

Opetusportfoliotyöskentely V 3op
Syventävä harjoittelu 8op

2013-2014

Piirustus ja maalaus 4op
Plastinen sommittelu 4op
Värioppi 3op
Kuvan rakentamisen perusteet 4op
Johdatus visuaaliseen analyysiin 3op
Taide- ja ympäristöpedagogiikka 3op
Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op

Aineopinnot 35op

Elävän mallin piirustus (3)4op
Johdatus taidegraafiikkaan 5op
Keramiikka 3op
Metaaligrafiikka 2op
Puupiirros 3op
Digitaalinen työpöytä 4op
Valokuvauksen perusteet 5op
Digitaalinen valokuvaus 2op
Analoginen valokuvaus 3op
Graafinen suunnittelu 3op
Video- ja elokuvailmaisuus 5op
Kuva-analyysi ja taiteen ymmärtäminen 3op
Ekskursio Suomen taiteeseen 2op
Moderni ja nykytaide 5op
Taidekasvatuksen traditiot (4) 3op
Taide, muotoilu ja tutkimus II 3op
Seminaari ja kandidaatin tutkielma 10op

Syventävät 85op

Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio 7op
Esihistorian, antiikin ja keskiajan taide 2op
Arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 3op
Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 6op
Mediakasvatuksen perusteet 3op

Mediakasvatuksen ilmaisu ja sovellukset 3op
Projektin organisointi ja hallinta 3op
Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op
Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op
Valinnainen tutkimuskurssi I 3op menetelmä
Valinnainen tutkimuskurssi II 3op analyysi, tulkinta
Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op
Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op

Pedagogiset 60op

Lasten ja nuorten kuvailmaisuuden kehitys 10op
Kuvataideopetus I (3) 2op
Opetusharjoittelu I (3) 2op
Opetusportfolio I 1op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op)
Oppiminen ja opetuksen suunnittelu 4op
Kasvatus- ja kehityspsykologia 3op

Kuvataideopetus II 4op
Opetusharjoittelu II (3) 2op
Opetusportfolio II 1op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op)
Erityispedagogiikan peruskurssi 5op

Kuvataideopetus III 5op
Opetusharjoittelu III (5) 4op
Opetusportfolio III 1op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op)
Nuorison kasvun kipupisteet ja syrjäytymisen ehkäisy 3op
Koulutus, yhteiskunta ja kulttuuri 3op

Kenttäharjoittelu (5) 4op
Opetusportfolio IV 1op
Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op)
Aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen 3op (pakollinen)
Inklusiivinen kasvatusta 3op
Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 3op

Syventävä harjoittelu (8) 7op
Opetusportfoliotyöskentely V 3op
Opetusportfolio V 1op
Kuvataideopettajan portfolio 3op

Liite 4. 2015-2020

2015-2018

Johdatus taiteelliseen ajatteluun 4op
 Piirustus ja maalaus 4op
 Maalaus 4op
 Havaintopiirustus 4op
 Värioppi 3op
 Johdatus taiteen visuaaliseen analyysiin 3op
 Taide ja ympäristöpedagogiikka 3op
 Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op
Aineopinnot 35op
 Elävän mallin piirustus 4op
 Plastinen sommittelu 7op
 Digitaalinen valokuvaus 2op
 Analoginen valokuvaus 3op
 Valokuvauksen työpaja 5op
 Digitaalinen työpöytä 4op
 Grafiikan työpaja 5op
 Metalligrafiikka 2op
 Puupiirros 3op
 Medialukutaito ja digitaaliset työkalut 7op
 Graafinen suunnittelu 3op
 Kuvamatka 3op
 Video- ja elokuvaomaisuus 5op
 Ekskursio Suomen taiteeseen 2op
 Taidekasvatuksen traditiot 3op
 Moderni ja nykyaide 5op
 Tieteenfilosofia 3op
 Taide, muotoilu ja tutkimus 3op
 Seminaari ja kandidaatin tutkielma 10 op

Syventävät 85op

Taidekasvatuksen syventävä taideproduktio (7) 6op
 Eshistorian, antiikin ja keskiajan taide 2op
 Arkkitehtuuri ja muotollupedagogiikka 3op
 Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka (6) 5op
 Graafinen suunnittelu 3op

Taidekasvatuksen traditiot 3op
 Mediakasvatusta ja sovellukset 3op
 Projektin organisointi ja hallinta (3) 2op
 Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op
 Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op
 Valinnainen tutkimuskurssi I 3op menetelmä
 Valinnainen tutkimuskurssi II 3op analyysi, tulkinta
 Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op
 Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op
 Mediakasvatuksen perusteet 3op

Pedagogiset 60op

Lasten ja nuorten kuvaillisuuden kehitys 1op
 Kuvataideopetus I (2) 3op
 Opetusharjoittelu I (2) 3op
 Opetusportfolio I 1op

Kasvatustieteen teoriaopinnot (7op)

Oppiminen ja opetuksen suunnittelu 4op
 Kasvatusta- ja kehityspsykologia 3op

Kuvataideopetus II 4op

Opetusharjoittelu II (2) 3op

Opetusportfolio II 1op

Kasvatustieteen teoriaopinnot (5op)

Eritispedagogiikan peruskurssi 5op

Kuvataideopetus III 5op

Opetusharjoittelu III (4) 5op

Opetusportfolio III 1op

Kasvatustieteen teoriaopinnot (3op)

Koulutus, yhteiskunta ja kulttuuri 3op

Kenttäharjoittelu (4) 5op

Opetusportfolio IV 1op

Kasvatustieteen teoriaopinnot (6op)

Aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen 3op (pakollinen)

Inklusiivinen kasvatusta 3op

Koulutuksen sukupuolistavat käytännöt 3op

Syventävä harjoittelu (7) 8op

Opetusportfolio V 1op

Kuvataideopettajan portfolio 3op

2018-2020

Johdatus taiteelliseen ajatteluun ja pajatyöskentelyyn 4op
 Havaintopiirustus 4op
 Värioppi 3op
 Maalaus 4op
 Taide- ja ympäristöpedagogiikka 4op
 Johdatus visuaaliseen analyysiin 3op
 Kuvataidekasvatuksen tutkimuksen perusteet 4op
 Kuvataidekasvatusta nyt! 3op
Aineopinnot 35op
Pakolliset 38op
 Kuvamatka 3op
 Ekskursio Suomen taiteeseen 2op
 Plastinen sommittelu 7op
 Tila-aika-taide 3op
 Mediakasvatuksen perusteet 3op
 Tutkimus tieteenaloiilla 3op
 Metodipaja 4op
 Tieteenfilosofia 3op
 Seminaari ja kandidaatin tutkielma 10op
 Grafiikan työpaja 5op
 Medialukutaito ja digitaaliset työkalut 7op
Valinnaiset 17op
 Arktinen taide ja muotoilu 3op
 Johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen 3op
 Kokeellinen grafiikka 4op
 Kuvankäsittely ja animaatio 4op
 Sarjakuva ja graafinen suunnittelu 4op
 Valokuvauksen työpaja 5op
 Elokuvakasvatusta 5op
 Eshistorian, antiikin ja keskiajan taide 4op
 Moderni ja nykyaide 5op
 Video ja elokuvaomaisuus 5op
 Taide, muotoilu ja tutkimus 3op

Syventävät 85op

Pakolliset 78op

Kuvataidekasvatuksen syventävä taideproduktio 6op
 Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 5op
 Arkkitehtuuri ja muotollupedagogiikka (3) 4op
 Taidekasvatuksen traditio ja paradigmat 3op

Mediataide, peilillisuus ja ohjelmointi 3op

Projektin organisointi ja hallinta 2op

Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 6op

Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 3op

Valinnainen tutkimuskurssi 3op menetelmä

Eshistorian, antiikin ja keskiajan taide 2op

Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 3op

Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40op

Valinnaiset 7op

Lapsen oikeudet ja asema moniammatillisissa verkostoissa 5op

Esinekuluttuuri Suomessa - esineitä ajassa ja arjessa 3op

Johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen 3op

Valinnainen tutkimuskurssi 3op (analyysi/tulkinta)

Graafinen suunnittelu 3op

Taidekasvatuksen traditiot 3op

Mediakasvatusta ja sovellukset 3op

Pedagogiset 60op

Kasvatusta ja kehityspsykologia 3op
 oppimisen ja opetuksen suunnittelu 4op
 Kuvataideopetus I 3op
 Opetusharjoittelu I 3op

Eritispedagogiikan peruskurssi 5op

Kuvataideopetus II 4op

Opetusharjoittelu II 3op

Inklusiivinen ja globaalikasvatusta 3op

Kuvataideopetus III 5op

Opetusharjoittelu III 5op

Koulutuksen sukupuolistavat käytännöt 3op

Kenttäharjoittelu 5op

Opettajuus ja ammatillinen kehittyminen 5op

Syventävä harjoittelu 7op

Kuvataideopettajan portfolio (3) 2op

Koulutus, yhteiskunta ja kulttuuri 3op

Aikuisuuden kehitysvaiheet ja jatkuva oppiminen 3op (pakollinen)

Liite 5. 2021-2024

2021-2023

Johdatus taiteelliseen ajatteluun ja pajatyöskentelyyn 40p
 Havaintopiirustus 40p
 Värioppi 30p
 Maalaus 40p
 Taide- ja ympäristöpedagogiikka 40p
 Johdatus visuaaliseen analyysiin 30p
 Kuvataidekasvatusta nyt! 30p

Aineopinnot 350p

Pakolliset (38)410p

Katsaus Suomen taiteeseen 20p
 Plastinen sommittelu 70p
 Tila-aika-taide 30p
 Mediakasvatuksen perusteet 30p
 Mediakasvatusta nyt! 30p
 Kuvamatka 30p
 Metodipaja 40p
 Tieteenfilosofia 30p
 Tieteellinen tiedonhankinta 20p
 Kuvataidekasvatuksen kandidaattitutkimus 30p
 Seminaari ja kandidaatin tutkielma (10) 80p

Valitse toinen

Kuvataidekasvatusta ekososiaaliseen sivistykseen 30p
 Tutkimus taiteenaloilla 30p

Valinnaiset (17)140p

Johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen 30p
 Esihistorian, antiikin ja keskiajan taide 40p
 Moderni ja nykyaikainen taide 50p
 Arktinen taide ja muotoilu 30p
 Yrittäminen luovilla aloilla 30p
 Kokeellinen grafiikka 40p
 Kuvankäsittely ja animaatio 40p
 Sarjakuva ja graafinen suunnittelu 40p
 Valokuvauksen työpaja 50p
 Elokuvasivatusta nyt! 50p
 Tutkimus taiteenaloilla 30p

Syventävät 850p

Pakolliset 780p

Kuvataidekasvatuksen syventävä taideproduktio 60p
 Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 50p
 Arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 40p
 Taidekasvatuksen traditio ja paradigmat 30p

Mediataide, pelillisuus ja ohjelmointi 30p

Projektin organisointi ja hallinta 20p
 Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 60p
 Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 30p
 Valinnainen tutkimuskurssi 30p menetelmä
 Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 30p
 Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40p
Valinnaiset 70p
 Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 30p
 Inklusiivinen ja globaalikasvatusta 40p
 Lapsen oikeudet ja asema moniammatillisissa verkostoissa 50p
 Arviointi pedagogisena työvälineenä lukiossa 50p (mooc)
 Arviointi pedagogisena työvälineenä peruskoulussa 50p (mooc)
 Visuaalinen tutkimus 30p
 Laadullinen analyysi 40p
 Introduction to Service Design 50p
 Esinekuultuuri Suomessa - esineitä ajassa ja arjessa 30p
 Johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen 30p
 Valinnainen tutkimuskurssi 30p (analyysi/tulkinta)

Pedagogiset 600p

Kasvatus ja kehityspsykologia 30p
 Kasvatuspsykologian perusteet 30p
 Oppimisen ja opetuksen suunnittelu 40p
 Kuvataideopetus I 30p
 Opetusharjoittelu I 30p

Johdatus kasvatustieteeseen 50p

Kuvataideopetus II 40p
 Opetusharjoittelu II 30p
 Oppimisympäristöt ja niiden suunnittelu 40p

Erityispedagogiikan peruskurssi 50p

Johdatus erityispedagogiikkaan (kuvo) 30p
 Inklusiivinen ja globaalikasvatusta 30p
 Kuvataideopetus III 50p
 Opetusharjoittelu III 50p

Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 30p

oppimisen moninaisuus 30p
 Kenttäharjoittelu 50p

Erityiskuvataidekasvatusta 20p

Opettajuus ja ammatillinen kehittyminen 50p
 Syventävä harjoittelu 70p
 Kuvataideopettajan portfolio 20p

2023-2024

Johdatus taiteelliseen ajatteluun ja pajatyöskentelyyn 40p
 Havaintopiirustus 40p
 Värioppi 30p
 Maalaus 40p
 Taide- ja ympäristöpedagogiikka 40p
 Johdatus visuaaliseen analyysiin 30p
 Kuvataidekasvatusta nyt! 30p

Aineopinnot 350p

Pakolliset 380p

Katsaus Suomen taiteeseen 20p
 Plastinen sommittelu 70p
 Tila-aika-taide 30p
 Mediakasvatusta nyt! 30p
 Kuvamatka 30p
 Metodipaja 40p
 Tieteenfilosofia 30p
 Kuvataidekasvatuksen kandidaattitutkimus 30p
 Seminaari ja kandidaatin tutkielma 80p
 Tieteellinen tiedonhankinta 20p

Valitse toinen

Kuvataidekasvatusta ekososiaaliseen sivistykseen 30p
 Tutkimus taiteenaloilla 30p

Tutkimus taiteenaloilla 30p

Valinnaiset 140p

Johdatus pohjoisen ja saamen taiteeseen 30p
 Esihistorian, antiikin ja keskiajan taide 40p
 Moderni ja nykyaikainen taide 50p
 Arktinen taide ja muotoilu 30p
 Yrittäminen luovilla aloilla 30p
 Kokeellinen grafiikka 40p
 Kuvankäsittely ja animaatio 40p
 Sarjakuva ja graafinen suunnittelu 40p
 Valokuvauksen työpaja 50p
 Elokuvasivatusta nyt! 50p

Syventävät 850p

Pakolliset 78-79

Kuvataidekasvatuksen syventävä taideproduktio 60p
 Taidemuseo- ja näyttelypedagogiikka 50p
 Arkkitehtuuri ja muotoilupedagogiikka 40p
 Taidekasvatuksen traditio ja paradigmat 30p

Mediataide, pelillisuus ja ohjelmointi 30p

Projektin organisointi ja hallinta 20p
 Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti 60p
 Kuvataidekasvatuksen metodikurssi 30p
 Valinnainen tutkimuskurssi 30p menetelmä
 Taidekasvatuksen syventävä kirjallisuus 30p
 Pro gradu ja seminaari ja tutkielma 40p
Valinnainen tutkimuskurssi, 3-40p
 Taideperustainen tutkimus taidekasvatuksessa 30p
Valinnaiset 70p
 Koulutuksen sukupuolittavat käytännöt 3-50p
 Inklusiivinen ja globaalikasvatusta 4-50p
 Lapsen oikeudet ja asema moniammatillisissa verkostoissa 50p
 Arviointi pedagogisena työvälineenä lukiossa 50p (mooc)
 Arviointi pedagogisena työvälineenä peruskoulussa 50p (mooc)
 Valinnainen tutkimuskurssi 30p (analyysi/ tulkinta)
 Visuaalinen tutkimus 30p
 Laadullinen analyysi 40p
 Introduction to Service Design 50p
 ARCTA FAST Tapahtumaperustainen sisältötuotanto 50p

Pedagogiset 600p

Kasvatuspsykologian perusteet 30p-50p
 Kuvataideopetus I 30p
 Opetusharjoittelu I 30p

Johdatus kasvatustieteeseen 50p

Johdatus kasvatustieteisiin 50p
 Kuvataideopetus II 40p
 Opetusharjoittelu II 30p
 Oppimisympäristöt ja niiden suunnittelu 40p-50p

Johdatus erityispedagogiikkaan (kuvo) 30p

Kuvataideopetus III 50p
 Opetusharjoittelu III 50p

Oppimisen moninaisuus 30p

Kenttäharjoittelu 50p

Erityiskuvataidekasvatusta 20p

Opettajuus ja ammatillinen kehittyminen 50p
 Syventävä harjoittelu 70p